

**SUPER-
INSEKT**

til super museum

Brugsen og forbrugerne af i morgen

Bliver kooperationen ufyldstgørende behandlet i skolebøgerne? Det mener Det kooperative Fællesforbund, og det har derfor nu besluttet at gennemføre en systematisk gennemgang af, hvad lærebøgerne i historie og samfundslære skriver om dette emne. Man vil søge at få en neutral instans til at løse denne opgave.

Initiativtagerne tænker naturligt nok først og fremmest på den sektor af andelsbevægelsen, som er knyttet til Det kooperative Fællesforbund, d.v.s. by-kooperationen med Brugsforeningen HB som den største og mest kendte, men langt fra den eneste betydelige virksomhed. Der er dog nok noget om snakken, også hvis man går ind på den omtale, brugsforeningsbevægelsen og andelsbevægelsen som helhed får.

Den historiske side af sagen, specielt andelsmejerierne og andels-slakterierne betydnings i forbindelse med landbrugsomlægningen i forrige århundrede, er ganske vist gennemgående behandlet temmelig fyldigt. Det er mere placeringen af andelsbevægelsen i nutidens samfund, som er problemet, og her må man vist konstatere, at det gængse lærebogsmateriale, taget som helhed, ikke giver noget virkeligt indtryk af andelsbevægelsens omfang og dens praktiske rolle i dagens Danmark eller af den idé, som er den afgørende forskel på f. eks. en brugsforening og en privat detailhandel. Der er stadig nogle børn, som forlader skolen med en vag fornemmelse af, at en brugs er en forretning, der fortrinsvis besøges af ældre gårdejere med lang pibe og egespir.

Nu er det et helt lille bibliotek af bøger, der her er tale om – skrevet af mange forfattere med hver sin pædagogiske, litterære, historiske og samfundsmæssige opfattelse. Man bør ikke skære dem alle over én kam, men det vil i alt fald blive interessant at se, om den påtænkte undersøgelse bekræfter det umiddelbare helhedsindtryk.

En dokumentation af eventuelle skævheder vil forhåbentlig påvirke forfatterne af fremtidige skolebøger. Der er ikke noget, som tyder på, at de mulige mangler i bøgerne skyldes bevidst uvilje – og det ville da heller ikke svare til det forhold, som faktisk eksisterer mellem skolens folk og brugsen.

Kontakten med ungdommen både i og uden for skolen har en høj prioritet inden for oplysningsvirksomhed, FDB udfolder, ikke mindst efter det sidste par års reorganisering af oplysnings-tjenesten, og dette kontaktsarbejde er blevet meget positivt modtaget i skoleverdenen.

Det er for eksempel efter opfordring fra skolekøkkenlærere, at FDBs centralafdelinger nu tilbyder skolerne en række dybfrostarrangementer, hvor man demonstrerer mange sider af dybfrostteknikken og dens anvendelse, som et normalt skolekøkken ikke kan klare. Dette tilbud udnyttes navnlig i Jylland i betydeligt omfang.

Et andet aktuelt eksempel er, at FDB nu i samarbejde med husholdningsskoler og seminarier er i færd med at tilrettelægge et a jour-ført undervisningsmateriale vedrørende moderne vaskemetoder. Den „læseleg“, Samvirke for nylig omtalte – et hjælpe-materiale for børn med læsevanskeligheder – er et tredje eksempel, men der kunne nævnes adskillige andre. Talrige skolebesøg på FDB-virksomheder og – i al beskedenhed – mange læreres benyttelse af Samvirke-artikler i emneundervisningen vidner også om den gode kontakt.

Det er selvsagt ikke hverken agitation eller reklame, disse arrangementer er baseret på. Men naturligvis er det med til at markere brugsens ansigt over for morgendagens forbrugere, at man på denne måde yder skolen en håndsrekning. Og selv om der er et spring fra en dybfrost-demonstration til Rochdale-principperne, så kan det første dog godt for en lærer være en livsnær anledning til senere at redegøre for idégrundlaget og den besøgte virksomheds placering i samfundsmaskineriet.

Det vil måske endda fængsle mere på den måde end som ren boglærdom. En god kombination af bogens visdom og personligt syn for sagt er dog givetvis det allerbedste. Derfor er det spørgsmål, Det kooperative Fællesforbund har taget op, ikke uvigtigt.

Alle parter må have interesse i, at de unge, som forlader skolen, er fyldstgørende orienteret om en så betydningsfuld demokratisk bevægelse som andelsbevægelsen, så de senere kan afgøre deres stilling til den på et realistisk grundlag.

Fuld tilfredshed - eller 500 kr. er spildt

Klager og femhundredkronesedler modtages her!

Muligvis kommer der ikke til at stå nøjagtig sådan på kontordøren til det nyoprettede typehus-ankenævn. Men det ville være mest klart.

Foreningen af Typehusproducenter, som står for oprettelsen af dette, Danmarks nyeste ankenævn (omtalt i Samvirke nr. 2), har nemlig fastsat, at forbrugeren – huskøberen – skal lægge 500 kr. på bordet, inden hans sag behandles. Vi synes, det er en overordentlig uheldig bestemmelse.

Ganske vist er det sådan, at beløbet tilbagebetales, hvis nævnet finder, at klagen har været berettiget, og måske vil man forsvare depositumskravet med, at det derfor kun kan afskrække kværlante Nybagte husejere, som de er flest, har imidlertid ikke en indsigt og erfaring, der tillader dem at bedømme med sikkerhed, hvornår nævnet vil finde en klage berettiget. For den slags mennesker, det vil siges, dem, der har mest brug for ankenævnet, er det altså en lotterichance at henvende sig til det – en form for kvit eller dobbelt med en plovmand på højkant.

Hvis man har ringeste forestilling om, hvor anspændt økonomien er i de fleste familier, der lige har overtaget eget hus, må man kunne indse, at disse spilleregler ikke virker særlig tillokkende. Ideen med at lade 500 kr.-sedler fungere som adgangskort er derfor kun vellykket, hvis meningen er at holde flest mulig klagesager borte fra klagenævnets bord. Hvis det ikke er tanken – hvad vi håber – synes vi, man skulle droppe dette depositums-princip. Der går så mange hundrede millioner kroner gennem typehusfirmaernes kasser hvert år, at klagenævnets udgifter må kunne dækkes på anden måde.

Fastholder man den publicerede ordning, vil resultatet blive, at adskillige huskøbere med reel grund til klage føler sig tvunget til at stikke deres anke i lommen fremfor at løbe risikoen for at blive dobbelt sorteret. Og det vil naturligvis skabe modvilje i stedet for den til sigtede tryghed.

Den lurende skepsis over for chancerne ved et tribunal, der kun kan vækkes til død ved hjælp af en stor pengeseddel, vil måske endda blive forstærket, når den utilfredse huskøber ser, hvem ankenævnet består af: fire repræsentanter for hver sit typehusfirma + forstander for Statens Husholdningsråd, cand. jur. Elisabeth Reinstrup som det eneste medlem, der er hentet uden for producenterne egen kreds.

Flertallet af „dommerne“ i de forelagte klagesager vil altså være kollegaer til den ene part. Det kan – mildt sagt – ikke virke overvættende betryggende på den anden part – som tilmed er den, der normalt er svagest i økonomi og sagkundskab og derfor den, der har mest brug for støtte.

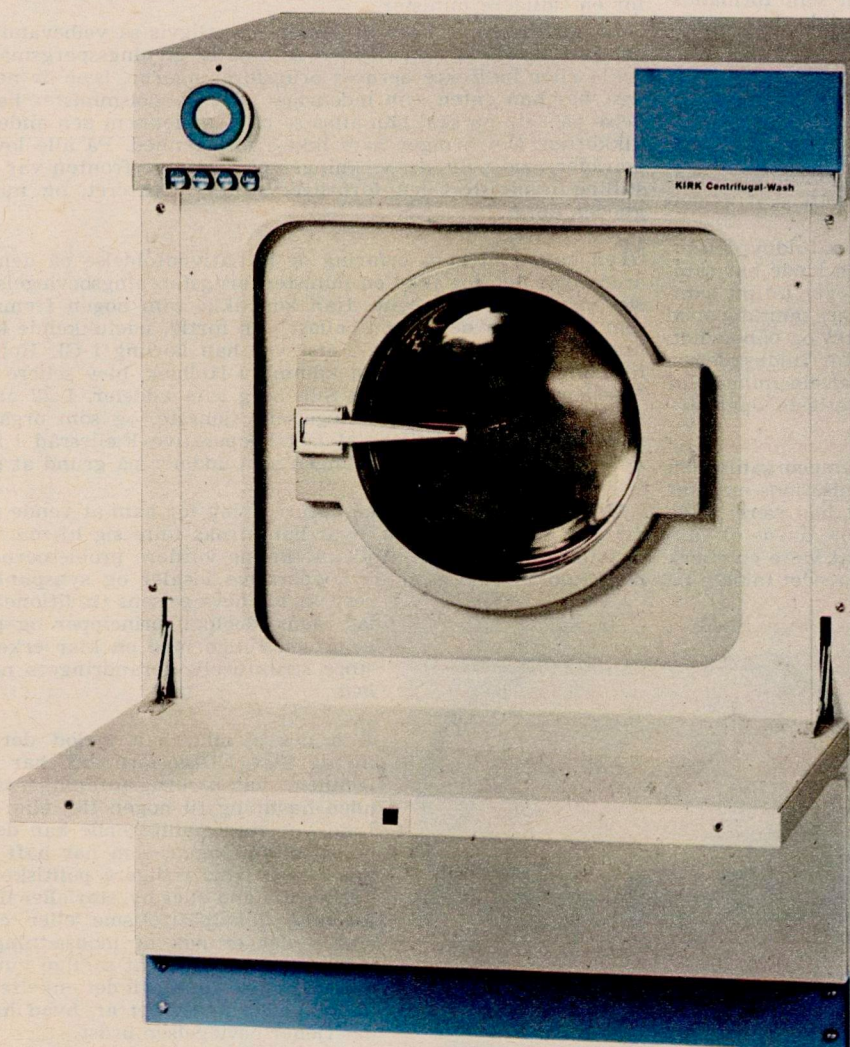
Dette er uholdbart. Hvis nævnet skal kunne skabe den fornødne respekt om sig, må det i alt fald sammensættes, så forbrugernes repræsentation bliver lige så talstærk som producenterne – og helst også suppleres med et eller flere neutrale, byggesagkyndige medlemmer.

Endnu en grund til klage giver typehus-klagenævnet med den frisiske sag, som er fastsat for indbringelse af en sag. For at kunne behandle klagen skal en klage over et typehus (med mindre der er tale om skjult fejl) være indgivet senest 3 måneder efter husets aflevering, og samtidig skal klageren kunne dokumentere, at han skriftligt har reklameret over for producenten uden tilfredsstillende resultat.

Vi kan ikke se det rimelige i en så kort anke-frist. Selv om der ikke foreligger, hvad man teknisk og juridisk kan karakterisere som „skjult fejl“, kan der meget vel gå adskillige måneder, inden en huskøber får mistanke om, at han er blevet taget ved næsen på et eller andet punkt. Hverken sund sans eller almindelig retsfølelse kan forenes med, at ankenævnet lukker døren for en klager, blot fordi han er fire måneder om at opdage, at en mindre pæn typehusfabrik har drejet ham en knap – udover dem, der hørte til husets normale udstyr.

Vi foreslår typehus-ankenævnet selv og typehusforeningen, som har startet det, at overveje de ovenfor berørte problemer endnu en gang. Et klagenævn er en god ting, men forbrugernes tryghed ved den sammensætning og virkemåde er helt afgørende for dets værdi – set fra forbrugernes, men til syvende og sidst også fra producenterne side.

NYHED!
Her er den ny
KIRK Centrifugal-Wash,
fuldautomatisk vaskemaskine
med 5 års garanti

Dansk kvalitet

Fuldendt automatik. Konstrueret til at klare det daglige slid år ud og år ind. Fremstillet af de bedste materialer: rustfrit stål. Hærdet nylon. Drejet messing. Kontrolleret i hver detalje. Kun det bedste får lov at slippe ud fra KIRK til forbrugeren. Derfor kan KIRK tilbyde sine kunder 5 års garanti og fuld service.

1. NYT: Teleskopstøddæmpere = ingen rysten, ingen støj

De bevægelige dele i maskinen er monteret på teleskopstøddæmpere. Resultat: Ingen vibrationer eller støj.

2. Patenteret automatik = fuldautomatisk tilsætning af sæbe - og skyllemiddel

Sæbe til såvel forvask som klarvask og skyllemiddel påfyldes før starten. Maskinen tager selv sæbe ind på de rigtige tidspunkter og tilsætter automatisk skyllemiddel til sidste hold skyllevand. Ingen anden vaskemaskine har denne patenterede skyllemiddelautomat. Efter endt vask er sæbe- og skyllemiddelautomaten ren og tør.

3. Små modulmål = egnet til lejligheder

KIRK Centrifugal-Wash er konstrueret med så små ydre mål, at den passer til det danske køkkenmodul. KIRK Centrifugal-Wash er vaskemaskinen for de familier, der ønsker en kompakt vaskemaskine med samme ydeevne som mere pladskrævende maskiner.

4. Frontbetjening = designet til indbygning

Al betjening sker forfra, og den er derfor velegnet til indbygning.

5. Ny dobbelt børnesikring = tryghed

Den udvendige låge er også et praktisk sorteringsbord. Hvis den under vasken åbnes mere end ca. 10 cm, går maskinen automatisk i stå. Den indvendige låge har ekstra-børnesikring: En lille tap bag håndtaget skal skydes til side før lågen kan åbnes. Det er dobbelt-sikring for små pilfingre.

6. Rustfri tromle og kar = skånsom vask

Der er anvendt rustfri materialer til alle de dele, som kommer i berøring med sæbe, vand og tøj. Både vaskekar og tromle er af rustfrit stål - og selv kanterne af tromlens 2250 huller er afrundede og højglanspolerede!

7. Hærdet nylon =

sikring mod stød, slag, rust

KIRK Centrifugal-Wash er en af de få vaskemaskiner, der har nylonbelægning i stedet for lakering. Kabinettets stålplader er helt indkapslede i et lag nylon - også i kanterne og inde i skruehullerne. Stød og slag, der ville ødelægge enhver anden overflade, ses knapt på en KIRK Centrifugal-Wash - og rustangreb har ingen chancer.

8. Sammenbygget kar og låge = helt tætte pakninger

De store problemer med utætte pakninger mellem låge og vaskekar er fjernet én gang for alle. Den indvendige låge er helt bygget sammen med vaskekarret. KIRK har mange års erfaring med denne vigtige detalje.

9. Effektiv service = tilfredshed

Der sker sjældent noget med en KIRK vaskemaskine. Men man kan være sikker på hurtig og effektiv service, når det endelig er nødvendigt. Der er KIRK-specialister spredt over hele Danmark.

10. 5-års garanti = sikkerhed

5-års garantien dækker vedligeholdelse og reparationer - både materialer, reservedele, arbejdsløn o.s.v. De sidste 4 år opkræves et pristalsreguleret kørsels- og ekspeditionsgebyr på kr. 25,- excl. moms pr. besøg. Der skal ikke betales mere, uanset hvad der gøres ved maskinen, og hvor i landet De bor.

KIRK
Centrifugal-
Wash

EN FORMAND OG HANS GERNING

FDBs formand Lars P. Jensen kan den 23. april fejre sin 60 års fødselsdag i bevidstheden om at have gjort en god indsats på den post, der blev ham betroet efter Nyboe Andersens afgang i 1966. Lars P. Jensen gjorde det kunststykke, som ingen tidligere formand har præsteret før ham – at springe fra en ministertaburet til formandssædet i FDB – næsten fra den ene dag til den anden.

Både hans forgængere som formænd og alle tidligere bestyrelsesmedlemmer (hvorimellem adskillige rigsdagsmænd) har gået vejen fra kredsmøderne til repræsentantskabet og derfra ind i bestyrelsen. Lars P. Jensen blev valgt direkte ind i bestyrelsen som formandskandidat, og det kan fastslås med sikkerhed, at han ikke har svigtet den enstemmige tillid, der dengang blev vist ham.

Han gjorde sin entré midt i forberedelserne til et systemskifte, som ikke er afsluttet endnu. Et systemskifte, der var indvarslet i de nærmest forudgående år, og som tog sigte på at samle de mange nuværende enkeltforeninger – store og små mellem hinanden – til en eneste landsomfattende enhedsorganisation: Danmarks Brugsforening – indbefattende også FDB og HB – under devisen: Stordrift skal kappes med stordrift.

Der er gjort adskillige tilløb til denne store tankes fuldbgyrdelse – FDBs syv centralafdelinger er skabt, og den frivillige kæde har samlet mere end 80 pct. af brugsforeningerne om et meget intimt samarbejde inden for det normale medlemsskabs rammer, samtidig med at den ideelle butiksdækning af hele landet er kortlagt og påbegyndt.

Men endnu står de afgørende faser i køreplanen for fuldbgyrdelsen af Danmark Brugsforening tilbage, og det er tilrettelægningen af etaperne i denne plan, som er Lars P. Jensens vigtigste opgave – ved siden af andre betydningsfulde formandshverv.

Det er ikke nemt at rokke ved en så grundfæstet kæmpeorganisation som den danske brugsforeningsbevægelse, hvis organisationsmønster stort set har været uforandret i næsten 100 år. Det har været både en styrke og en svaghed, at FDB og brugsforeningerne havde et vældigt forspring fremfor den private handel i kraft af at være en stærk kædeorganisation, længe før nogen i Danmark overhovedet tænkte på forretningskæder. Styrken bestod i den nære sammenkædning af detail-, engros- og fabriksopgaver, men svagheden er, at mange foreningsledere på denne baggrund har slået sig til tåls med, at alt er godt som det var, hvilket er et selvbedrag, for tidligere tiders forspring eksisterer ikke mere.

Skal brugsforeningsbevægelsen gøre sig gældende på linje med de store nationale og internationale koncerner i fødevarerproduktion og -handel og dæmme op for deres magtposition, skal stordrift imødegås med stordrift. Og for at gøre den danske brugsforeningsbevægelse skikkert til at møde denne udfordring, er koncentrationsbestrebelseerne på vejen frem til Danmarks Brugsforening absolut uomgængelige.

Det er fremfor alt formanden, som skal sætte skovlen under alle forhindringer frem til dette mål, og dertil har han en 1. classes træning både som brugsforeningsmand og som forhenværende politiker.

Lad os tage hans egenskaber som politiker og minister først.

Den evne til kontakt med menigmand, som en politiker mere end nogen anden har brug for, er ikke mindre vigtig i brugsforeningsbevægelsen. Indefra set er brugsforeningerne jo ikke et butikssystem, men et opbud af mennesker, hver for sig medejere og medbestemmende i bevægelsen. Derfor gælder det om at have evnen til at komme på talefod med disse medlemsmasser, at forenkle og popularisere tingene, trække problemerne ned på jorden, så de ikke hænger og svæver i det abstrakte. Dette forstår Lars P. Jensen at tage nøje bestik af i en let tilgængelig fremstillingsform, parret med betydelig slagfærdighed. Ved siden heraf vinder han sig venner overalt ved sin personlige elskværdighed, varme sindelag og altid reddebønde hjælpsomhed.

Som minister og folketingsmand har han

også lært at mestre en stor forsamling, at optræde med myndighed og autoritet som forgrundsfigur ved store møder, og denne egenskab har han honoreret på bedste måde ved FDBs og brugsforeningernes store generalforsamlinger og tillidsmandsmøder.

En tredje forudsætning for en god formand er at være effektiv som forhandlingsleder, det være sig i større eller mindre grupper og udvalg, hvor der skal snakkes frem og tilbage, inden man når frem til en konklusion. Lars P. Jensen er ved sådanne lejligheder ikke den der siger for meget. Han er som den gode politiker ikke besat af den tanke, at han absolut skal sige, hvor skabet skal stå. Han overriler sig ikke, men tier og lytter, indtil han med et kort og klart sammendrag kan trække sagens hovedlinjer op, negative eller positive. Han vil have fast grund under fødderne og er meget omhyggelig med at få en sag drøftet i ekspertudvalg, samt ved analyser og debatter, inden han tager stilling. Hvis han mener, at en sag er bedst tjent med at blive lempet igennem skridt for skridt, tager han sig hellere tid herdertil end at sætte noget på spidsen.

Når det gælder administrationen, kommer hans ministererfaring ham i høj grad til gode. Ganske vist er administrations- og forretningsledelsen ikke hans sag. Men Lars P. Jensen skal indpasse hensynet hertil i organisationsmønsteret, og det er noget i høj grad hjemmevare for en tidligere minister.

Lovgivningen er Lars P. Jensen naturligvis så velbevandret i, som det kan ventes af en politiker. Alle de lovgivningsspørgsmål, som direkte eller indirekte berører brugsforeningerne, især de næringsreguleringe, har han enten som indenrigs- eller handelsminister haft indflydelse på – og nu skal han altså se på dem gennem den anden ende af kikkerten. Det bringer ham ikke i forlegenhed. På alle lovgivningsområder med politiske virkninger på forbrugerfronten var hans instilling i ministertiden forbrugervenligt orienteret, og nu har han glæden deraf.

Men uanset al hans erfaring og initiativudfoldelse på den politiske arena, var det dog ikke en minister, brugsforeningsbevægelsen tog til sig, men en af sine egne. Han kom ikke som nogen fremmed, men som en, der havde en god ballast i en fortid, udelukkende knyttet til brugsforeningsgerningen. Først var han lærling i Gl. Holte Brugsforening, derefter blev han kommis i Holbæk, blev senere uddeler i Nakskov og kom i 1939 til Silkeborg som uddeler. I 22 år var han således i brugsforeningsbevægelsens tjeneste, og som organisationsmand var han medstifter af Det kooperative Fællesråd i Silkeborg. Først i 1946 opgav han stillingen som uddeler på grund af sit omfattende politiske arbejde.

Det var derfor en ganske naturlig ting for ham at vende tilbage til det gammelkendte miljø, hvor han straks følte sig hjemme, og hvor han havde den fordel straks at kunne vurdere problemerne inde fra med fuld forståelse af de kooperative idealer og synspunkter, med respekt for bevægelsens traditionelle grundlag, dens ideologi, principper og perspektiver, men tillige med en klar erkendelse af de store strukturelle forandringsnødvendigheder.

Fra det øjeblik, han forlod det politiske liv og blev FDBs formand, har han hele igennem været brugsforeningernes mand uden hældning til nogen fløj eller fraktion. Ikke i et eneste anliggende kan der påvises nogen stillingtagen, som har haft sammenhæng med hans tidligere politiske parti-tilhørighed. Land eller by, stor eller lille brugsforening, lokalpatriotisme eller centralisering – der er nok af modsætningsforhold, men det er ud fra rent saglige vurderinger, at han afgør sin stilling til det enkelte problem, udelukkende motiveret af, hvad han mener der tjener bevægelsen bedst.

Det er ikke ensbetydende med en farveløs neutralitet, for det kræver både mod og vilje og manøvreduktighed, samt ikke så lidt tålmodighed at pejle sig frem gennem alle de problemkomplekser, som tårner sig op i den vældige omstillingsproces, brugsforeningsbevægelsen i disse år er inde i. En formand i denne situation skal både være forud for sin tid, samt være indstillet på at tilfredsstille de dagsaktuelle krav (gøre dagens gerning som det hedder), samtidig med at han hele tiden skal gøre sit yderste for at få de grupper af brugsforeninger, som ikke rigtig har gjort sig klart, hvad nutidens udvikling kræver i retning af koncentration og centralisering, med i en fremadskridende reformpolitik. At skabe sammenhold og enhed omkring de forskellige stadier af vejen frem mod en eller anden form for Danmark Brugsforening – det er den store opgave, han står både foran og midt i på denne fødselsdag.

Vi ønsker ham lykke og held til at løse de

FDBs formand, fhv. indenrigs- og handelsminister Lars P. Jensen, som 23. april fejrer 60 års fødselsdag. I dagens anledning er der reception i FDBs administrationsbygning fra kl. 10-12, og FDB er derefter vært ved en frokost, hvortil en stor kreds af venner og fæller er indbudt.

50.000 for uddannelse som måske gør dem til **LUFTENS proletarer**

**Romantiske drømme og forestillinger om kæmpegager om-
bølger erhvervet som professionel pilot. I artiklen afslører
en række unge flyvere virkeligheden: Der foregår i øjeblik-
ket en sådan overproduktion af erhvervspiloter, at mange
efter den kostbare uddannelse må gå arbejdsløse, ernære
sig som reservepostbude eller chauffører, eller flyve for min-
dre end en arbejdsmandsløn - undertiden gratis.**

drømmen

et inciterende og velbetalt job ved styre-
pinden i et erhvervsfly - bliver til virke-
lighed for nogle. Elmer Jørgensen er en af
de heldige. Han har hidtil været skolechef
på en privat flyveskole ved København,
men er nu på vej over i et af vore større
flyveselskaber.

Der er uro i luften - i bogstaveligste
forstand. Det skyldes, at der ud-
klækkes flere og flere arbejdsløse
erhvervspiloter.

De flyveinteresserede unge ofrer 50.000
kroner eller mere på at få erhvervscerti-
fikat, som de tror straks giver adgang til
en attraktiv tilværelse sammen med søde
stewardesser højt til vejs i en - i dobbelt
forstand - international atmosfære. Og så
viser den barske virkelighed sig - i bedste
fald - at være et kedeligt og slidsomt er-
hvervspilotjob til 1500 kr. om måneden.

Dette er muligt, fordi flyvningen i
mange unges øjne er omgivet af et spæn-
dende og romantisk skær, der viser vej
til det store eventyr. Hvem kunne ikke
tænke sig at ende som luftkaptajn i SAS
til 120.000 kr. om året - og gratis se hele
verden? Derfor investerer hvert år cirka
halvtreds unge alle deres sparepenge -
eller et fedt banklån - i en erhvervsfly-
veruddannelse.

Men kun de bedste af de bedste - eller
de heldigste - slipper gennem nåleøjet og
ind i de store flyveselskaber til jobbet med
fremtid i. En stor del klarer dagen og
vejen som instruktører (d.v.s. som lærere
for vordende privatflyvere) og som foto-,
sprøjte-, og free lance flyvere, mens
resten frister tilværelsen som arbejdsløse.
Det anslås, at der for tiden er mindst et
halvt hundrede arbejdsløse erhvervspi-
loter.

Derfor er det muligt at få en B-pilot
(d.v.s. en eksamineret erhvervspilot) til
at gå i luften for sulteløn. Nogle flyver
endog gratis eller må betale de mindre
flyveselskaber og -skoler for overhovedet

at få luft under vingerne. Det er nødven-
digt med mindst 70 flyvetimer om året for
at få det kostbare certifikat fornyet.

Et eksempel på den skrappe konkur-
rence: da Sterling Airways i begyndelsen
af året søgte 12-14 nye piloter, indkom
der cirka 90 ansøgninger. Og i de øvrige
skandinaviske lande er konkurrencen
mindst lige så skrap, oplyser selskabet.

Med sådanne fremtidsbetingelser er der
ikke noget at sige til, at en del opgiver
ævvret. Derfor lod godt et halvt hundrede
erhvervspiloter sidste år deres certifikat
deponere hos Statens Luftfartsdirektorat.

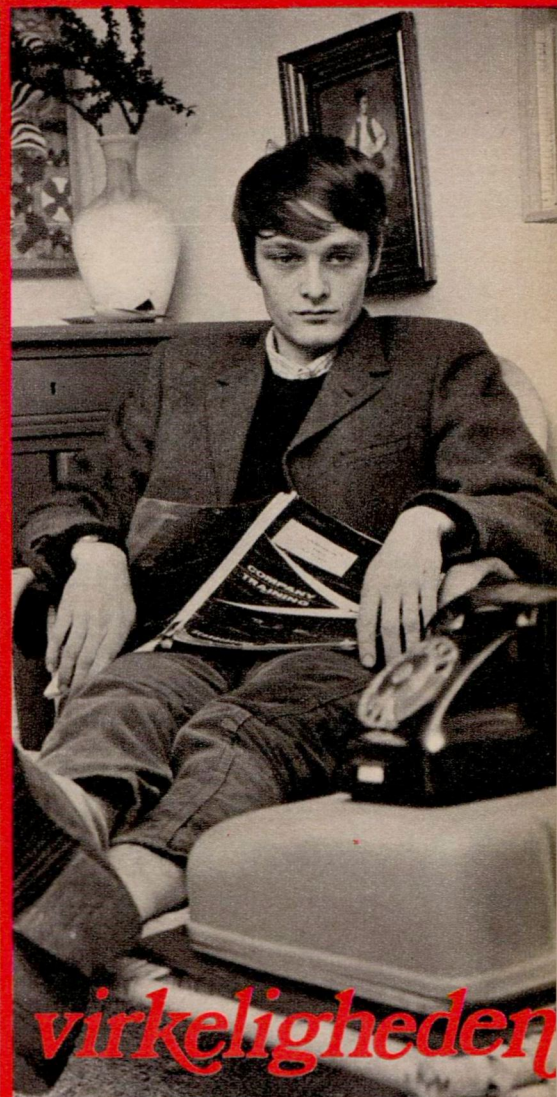
Men nu vil B-piloterne ikke længere
finde sig i denne tilværelse som luftens
proletarer. Derfor stiftede en kreds af
erhvervsflyvere sidst i januar en fagfor-
ening: GAPA - General Aviation Pilot
Association. De to vigtigste formålspara-
grafer er:

- 1) Bekæmpelse af pilot-overproduktion.
- 2) højere løn.

Varevogns-chauffør - det giver mere end at flyve

Formand for den nystiftede fagforening
er pilot Leo Hansen, instruktør på Maribo
flyveplads. Han siger til Samvirke:

- Vor primære opgave må være at få
stoppet for tilgangen af piloter med B-
certifikat. Staten smider penge ud af vin-
duet ved at give penge til en uddannelse,
som der ikke er behov for. Derfor er man-
ge B-piloter allerede ude af aktiv flyv-
ning, hvorfor den nuværende tilskuds-
ordning efter min mening er helt latter-
lig. Den er skyld i, at et meget stort antal
piloter går ledige...

virkeligheden

afviger for mange nyuddannede erhvervspiloter
stærkt fra drømmen. Olav Eriksen har således er-
næret sig som reservepostbud - med en uddan-
nelse til 50.000 kr. bag sig. Helt opgivet håbet har
han ikke. - Jeg havde da en flyvetime i sidste uge,
siger han, mens han venter på, at telefonen skal
ringe og give ham en chance for at komme i luften
en kort stund.

Fortsættes næste side...

vi Look rygere er på hat med hele verden

**LOOK får flere og flere venner
med sin rige fyldige smag**

LOOK er længere og smager bedre

**ikke
dyrere**

Pilotforeningen har allerede taget det første skridt for at få sat en bremseklods for disse forhold. En repræsentant har været til forhandling med undervisningsministeriet, idet teoriskolen får tilskud på linje med de tekniske skoler. I ministeriet ventes der nu nedsat et udvalg til at kulegrave hele sagen, oplyser et medlem af pilotforeningens bestyrelse, Henrik Phaff Mørck, Rødovre.

På grund af den store spredning inden for faget er det vanskeligt eksakt at sige, hvor stor den reelle arbejdsløshed er. GAPA har derfor sat et af medlemmerne, Johns Snevang, til at undersøge størrelsen af arbejdsløshedsproblemet. Han siger efter de første indledende stikprøver:

– Jeg vil tro, at der er et halvt hundrede ledige piloter med B-certifikat, og vi håber at kunne samle mindst det dobbelte antal i vores nye fagforening. Lønvilkaarne er helt håbløse. For tiden kører jeg selv som chauffør for et radiofirma. Det giver mere end flyvningen...

300-400 flyvetimer, men endnu ikke tjent noget

Vitus Gottlieb, Taastrup, arbejdsløs B-pilot:

– Jeg var godt klar over forholdene på forhånd, men man er jo altid superoptimist. Nu er jeg en af de ældre piloter, 32 år, som er så heldig at have andre erhvervsmuligheder at falde tilbage på – som henholdsvis fotograf, urmager og taxachauffør. Endnu har jeg ikke opgivet håbet og søger energisk ind ved samtlige selskaber, selv om jeg kun har haft 600 timer ved rundflyvning m. v.

Olav Eriksen, København, i øjeblikket reservepostbud:

– Jeg har indtryk af, at der går uhyggeligt mange ledige, mindst 30 pct., og jeg har trods 350-400 flyvetimer endnu ikke tjent noget på mit B-certifikat. Derfor tænker jeg alvorligt på at droppe flyvningen og deponere certifikatet. Kun én fra min klasse på teoriskolen flyver som aktiv. Det vil være på tide at få standset pilot-masseproduktionen.

Henrik Phaff Mørck, en af initiativtagerne til pilotforeningen:

– Hvis jeg havde kendt de reelle forhold, havde jeg aldrig startet på pilotuddannelsen. I stedet tog jeg et banklån, som nu koster mig 750 kroner om måneden. Da vi søgte oplysninger om fremtiden, sagde man på teoriskolen, at der manglede 15.000 piloter over hele verden, og at SAS begyndelsesløn var 4700 kr. om måneden. Det lød jo meget lovende.

Nu har jeg haft 350 timer – som instruktør – og jeg kan ikke leve af de 1500 kr., som man er fræk nok til at tilbyde. I stedet er jeg gået i gang med en uddannelse som flyveleder.

Overproduktionen og truslen om arbejdsløshed er også med til at tvinge piloterne til blandt andet risikable flyvninger. Hvis en pilot en dag nægter at flyve taxi på grund af for ringe vejrlig, kan chefen finde på at sige: – Hvis du ikke flyver, er du arbejdsløs i morgen. Nu vil pilotforeningen prøve at få flyveskolerne til at hæve priserne. Det er ikke sket i tre år. Derfor kan skolerne kun køre rentabelt ved at man underbyder instruktørerne...

Morten Kryger, medlem af bestyrelsen i den nye B-pilotforening:

– Vi håber med en fagforening at kun-

ne få ram på alle de selskaber, der lukrerer på det store udbud af piloter. Nogle flyver jo gratis for blot at få timer nok til at kunne beholde certifikatet. Overproduktionen, som vi vil søge at bremse, skyldes, at alle uden videre kan få statsstøtte til en uddannelse, der drives af et privat, kommercielt foretagende.

Arly Larsen, Copenhagen Air Taxi – Morten Krygers arbejdsgiver:

– Det er absolut kun de bedste B-piloter, der kan få arbejde, men mange kvalificerede går ledige. En del af dem må betale for at holde flyvningen ved lige. En frisk og nyuddannet pilot kan ikke gøre sig håb om at tjene mere end højst 17-1800 kr. pr. måned.

J. E. Gammelgård, instruktør i Den Danske Flyveskole, har efterhånden skrabet 1700 flyvetimer timer sammen og er nu efter indledende prøver og testning så godt som sikret en livsstilling i et af de store charterselskaber. Han siger:

– Vi har selv forsøgt at komme overproduktionen til livs ved højst at udanne 12 B-piloter om året. Tidligere fik det civile trafikflyverhold fra Den Danske Luftfartsskole (teoriskolen) også deres praktiske træning hos os, men dette samarbejde har vi nu brudt.

En af ti bestod

Der hentydes her til det så meget omtalte trafikflyverkursus, som Den Danske Luftfartsskole under stor bevågenhed fra dagspressens side startede i efteråret 1967. Det interessante ved kurset er, at de fleste af deltagerne aldrig tidligere har ført en flyvemaskine – og at hver kursist har ca. 50.000 kr. på højkant. Så meget koster kurset.

Det første civile trafikflyverhold er blevet færdig for kort tid siden og har været til psykoteknisk prøve hos SAS. Af de 10 mand (to blev dræbt ved flystyrtet på Bornholm i december) blev en enkelt antaget, to fik besked om at komme igen senere, mens resten ikke bestod.

Den tekniske leder af Den Danske Luftfartsskole, **Karl Rasmussen**, siger, at han virkelig ingen anelse har om, hvor de resterende syv piloter nu skal søge arbej-

de. Den daglige leder af skolen, **Kjeld Sasbye**, fortsætter:

– Det har selvfølgelig nok været en skuffelse for skolen, at kun en enkelt bestod optagelsesprøven til SAS. Men det er SAS selv, der fastsætter kravene – og eleverne får på skolen besked om, at der stilles endog meget store krav.

Den store arbejdsløshed blandt B-piloterne er man ikke bekendt med på Den Danske Luftfartsskole.

– Det marked har vi ikke kontakt med, da det er et par år siden, at vi sluttede med den praktiske flyveskole, og vi har nu kun teoriundervisning, siger Karl Rasmussen videre. Vi ved dog, at det er blevet foreslået helt at lukke for al tilgang i et par år for at regulere pilottilgangen. Det synes vi her på luftfartsskolen er en helt horribel tanke. I følge vores statistik skal der i 1975 bruges 100 nye piloter om året med B-certifikat. Så skulle man hellere stramme kravene og kun lade de bedste bestå. Det er jo kun et lille, eksklusivt marked, vi arbejder med...

Krig på kniven mellem flyvelederne

Karl Rasmussen, der ved siden af skolevirksomheden er aktiv pilot i SAS med over 10.000 flyvetimer bag sig, finder, at man kunne regulere „pilot-produktionen“ gennem landets 27 flyveskoler.

– Kampen mellem flyveskolerne om eleverne er måske „det vildeste“ marked herhjemme, siger han. Der er krig på kniven, og mindst en tredjedel af alle nyoprettede skoler går før eller senere nederud og hjem. Men man kunne også stille større krav til teoriundervisningen.

◀ Både Ib Kastrop Jensen (til venstre) og John Snevang (til højre) har certifikat som erhvervspilot, men det, dokumentet har åbnet adgang til, er foreløbig stillinger som tankpasser og varevognschauffør. Det var ikke helt den benzinlugt, de havde tænkt sig, at de skulle indsnuse på deres arbejdsplads. ▶

kater. Da luftfartsskolen kun har teoriuddannet cirka 50, antages det i følge direktoratets oplysninger, at hovedparten af de resterende B-certifikater er udstedt til tidligere eller nuværende militærflyvere. De er så flyverutinerede, at de kan få udstedt B-certifikat ved at bestå en mindre tillægsprøve, som for eksempel korrespondancekursus under forsvarets civilundervisning.

I alt var der, viser Luftfartsdirektoratets statistik, pr. 1. januar 1968 udstedt 288 B-certifikater. Tillagt de 110 nye certifikater og minus de cirka 50 B-piloter, der deponerede deres certifikater i 1968, skulle der altså nu være cirka 350 B-piloter. 140 er ansat i SAS, cirka 50 i Sterling Airways og et mindre antal i de små tra-

fik-selskaber. Cirka 150 piloter er således henvist til småluftarten.

Denne enorme overproduktion er af helt ny dato. Antallet af B-piloter er blevet fordoblet på kun fire år, idet der pr. 31.-12. 1964 kun var udstedt i alt 177 B-certifikater.

Undersøgelse nødvendig

I en kommentar til disse forhold siger souschefen i Statens luftfartsdirektorats tekniske afdeling, Poul Jørgensen:

– Det er nok et spørgsmål, om der i det hele taget er et rimeligt behov for den eksisterende form for uddannelse, der lever højt på, at folk stadig kan se det romantiske i flyvningen. Derfor kommer der let en overproduktion.

Jeg tror ikke, at man skal stille for store forventninger til beskæftigelsen fremover. Antallet af maskiner vokser ikke i takt med trafikbehovet. Maskinerne bliver bare større og en kæmpejetmaskine med plads til 3-400 passagerer får jo ikke flere betjeningshåndtag.

Overingeniør B. Helmø Larsen, Statens Luftfartsdirektorat: Vi har nok en fornemmelse af, at der er en vis overproduktion af piloter, men disse forhold kan vi ikke regulere her i direktoratet. Vi skal kun kontrollere og sørge for, at piloterne opfylder de krav, som uddannelsen stiller. Her kan vi ikke foretage nogen sortering eller begrænsning. Jeg ved ikke, hvem det tilkommer at stoppe overproduktionen.

Kurt Bülow

Prøv selv.

De skal ikke nøjes med at spekulere på, om De nu også bruger den nemmeste, bedst mulige form for sanitær beskyttelse.

Prøv selv – og De vil ganske givet vælge Tampax tamponer.

Båret indvendig giver de pålidelig, behagelig beskyttelse. De føler Dem kølig, ren, frisk hele tiden.

Tampax tamponer forhindrer odeur og gnaven. De er helt usynlige i brug, propre og feminine. De behøver aldrig at berøre selve tamponen. Der er aldrig noget kedeligt problem med at skille sig af med dem – både hylster og tampon skylles let bort.

Udviklet af en læge for over 30 år siden til fordel for alle kvinder er Tampax tamponer det bedste valg for millioner i over 100 lande.

Fås i 2 størrelser: 10 stk. Regular og 10 stk. Super (med 40 % større sugsevne).

TAMPAX
tamponer

MENSTRUATIONSBEKYTTELSE · BÆRES INDVENDIG
TAMPAX SCANDINAVIA A/S · KØBENHAVN

Efter over hundrede års pause er parykken igen højeste mode – ja er blevet et statussymbol.

I England går mindst 150.000 kvinder med paryk. Tallet på parykbærende amerikanerinder anslås at ligge mellem fire og fem millioner. *Jaqueline Onassis* (tidligere Kennedy), har tre, kejserinde *Farah Diba* endog atten parykker at vælge imellem. *Sophia Loren*, *Elizabeth Taylor* og andre berømtheder finder deres hår så kedeligt, at de altid bærer paryk og skifter den næsten lige så ofte som kjolerne.

Der fremstilles nu så naturtro parykker, at de selv ved nøje eftersyn ikke er til at skelne fra ægte lokker. Mands-parykker laves sådan, at de kun dækker det skaldede parti på issen. De kan, men ikke nødvendigvis, tages af om natten. For at gøre parykken ekstra naturlig, er håret i midten gerne lidt tyndere.

Forøvrigt var det ikke kvindernes, men mændenes forfængelighed, som skabte parykken. Allerede i det gamle *Ægypten*, *Persien* og *Hellas* gik rigmænd med paryk, dels for at erstatte en manglende hårvækst, men nok så meget for at se mere værdige og ærefrygtindgydende ud.

Men det var først i 1600-tallet, at parykken for alvor slog igennem i Europa. Og det skyldtes den pilskaldede *Ludvig XIII*. Han kom i tanker om, at uægte hårpragt gav hans forfædre en vis maskulin nimbus, og indførte parykken ved hoffet. Den vældige allongeparyk, som *solkongen* *Ludvig XIV* gik med, skulle understrege hans guddommelige magt og visdom.

Men parykken har aldrig været nogen billig fornøjelse og er det i dag mindre end nogen sinde. Den vældige efterspørgsel har skabt en boom i ægte, smukt og anvendeligt kvindehår og jobbet priserne op til „hårrejsende“ højder. Kiloprisen for en 40-50 centimeter lang, fin og blød råvare er siden 1960, da „parykfeberen“ begyndte, steget med flere hundrede procent. Det år lod modekongen *Givenchy* i Paris sine mannequiner optræde med parykker. Straks efter blev parykmagerne bestormet af nye kunder.

Amerikanske kvinder ville nok være med på moden, men ikke for enhver pris. Og da efterspørgslen begyndte at svigte, så parykmagerne sig om efter et billigere råprodukt. Hongkong stod gerne til tjeneste. Herfra blev 1963 eksporteret parykker til en værdi af 200.000 dollar. To år efter købte USA 98 procent af Hongkongs produktion.

Alle parter var tilfredse... undtagen de amerikanske myndigheder. Den „kolde krig“ mellem Øst og Vest fik dengang et nyt offer for, hvad man kunne kalde storpolitisk hårkløveri. Washington opdagede, at det sorte orientalske hår – skønt afbleget og farvet i alle nuancer – for størstepartens vedkommende oprindeligt var „rødt“, det vil sige stammede fra Mao-Kina. Og for ikke at bidrage til et kommunistisk styres finanser blev importen forbudt fra 30. november 1965.

Siden har naturligt langt og stærkt hår været en mangelvare også i Amerika. I nogle andre østasiatiske lande ofrer kvinderne undertiden deres hår til templerne, og præsterne driver en illegal, men blomstrende gejæft med gudernes gaver. Men det kan langt fra dække den vestlige verdens behov. Europæiske parykmagere anvender en „råvare“ fra Ungarn, Jugoslavien, Frankrig, Spanien og Italien.

Sælger håret for 50 kr. pr. 100 gram

Kun meget få har specialiseret sig i at opkøbe kvindehår, for det er et job, som kræver både tålmodighed og en god portion praktisk anvendt psykologi. En gang hvert år drager de gennem landsbyerne i de italienske og svejtsiske Alper og bytter langt og smukt hår med smykker eller tøj.

Opkøberne har hovedkvarter i den lille italienske by *Saluzzo* nær grænsen til Frankrig. Herfra blev før 1939 hvert år udført mere end 25 tons kvindehår samlet af et par hundrede hårljægere, som betalte med for cirka otte millioner kroner smykker og tøj.

Indtil Anden Verdenskrig havde hårljægerne i *Saluzzo* over 42.000 faste leverandører, der regelmæssigt fik besøg. Andre 133.000 kvinder klippede selv håret af og sendte det til *Saluzzo*.

I følge eksperterne gror verdens sundeste hår i bjergegnene. Hår fra storbyer og industricentre kan, siger de, slet ikke klare alle de strabadser, en paryk kommer ud for. Når hårvæksten bliver stadig mere sparsom i moderne samfund, skal det skyldes dets støj, depressioner, karrierejagt og andre psykiske påvirkninger.

Da efterspørgslen som sagt er stor og langt overstiger tilbuddet, bliver sundt og smukt kvindehår bogstavelig talt vejet op med guld. Dertil kommer, at hver parykbærer må have en og helst flere ekstraparykker, og at der går flere kvinders hår til hver prima skalp.

Opkøberen må være en stor menneskekender, snu diplomat og charmør. Hvis han kommer til en ny bjergby, stiller han sig gerne i nærheden af kirken og iagttagere kvinderne, når de går hjem efter

*Parykmoden
har gjort kvindehår
til en mangelvare,
skønt opkøbere
indsamler tusindvis
af tons fra
kvinder i Asien
og Sydeuropa*

Ikke fire, men kun én ung dame. Med sit eget hår ses hun herover til venstre, de tre andre hårpragter er parykker, og to af dem så praktiske, at det end ikke er nødvendigt at sende dem til damefrisøren, håret lader sig vaske i en vaskemaskine. Parykkerne er venligt stillet til vor rådighed af Magasin Anva, og er leveret magasinet af Carmen.

gudstjenesten. Uden at røbe sit ærinde spørger han sig forsigtigt frem og mærker sig navnene og adresser på kvinderne med det længste og smukkeste hår.

Næste dag opsøger han de pågældendes slægtninge for at orientere sig om ofrenes tilgængelighed.

Først når opkøberen mener at have fået tilstrækkeligt mange oplysninger, prøver han lykken i pigens hjem, hvor han selvfølgelig spiller på hele sit charme- og overtalelsesregister. Undertiden må han drage videre med uforrettet sag, men som regel går handelen i orden. Og kronens anstrengelserne med held, har i hvert fald *han* gjort en god forretning. Han betaler – i omregnet mønt – cirka halvtreds kroner pr. 100 gram naturligt, blødt og mindst 40 centimeter langt hår, men afhænder det til grossisten for det tidobbelte beløb!

Som altid, når en ting er stærkt efterspurgt og priserne stiger, begynder man at bruge erstatninger. Parykker af nylon og andre plastmaterialer har dog kun én virkelig fordel, de er billige. Man benytter dem derfor mest til formål, hvor det ikke kommer så meget an på størst mulig lighed med ægte hår.

Vor tids frisind og større tolerance har ryddet mange gamle og latterlige fordomme af vejen. De få tilbageværende synes til gengæld at være meget sejlivede. En af dem gælder parykken, som adskillige europæere endnu forbinder med noget odios og mindreværdigt.

Men intet kan være mere forkert. Måster en smuk ung pige alt håret som følge af sygdom, og det ikke vil gro ud igen, får hun let skæbnesvangre hæmminger og komplekser. Hun isolerer sig måske fra omverdenen og tør ikke gå med paryk; slægtninge og veninder kender jo „hemmeligheden“, og hun er bange for, at de uægte lokker skal blive afsløret af et vindstød eller en person, som trækker i dem. Moderne parykker sidder imidlertid urokkelig fast og tages af hovedet med et ganske bestemt greb – som vi ikke skal røbe her.

Det burde være en lige så naturlig sag at bruge paryk i et sådant tilfælde som at udskifte defekte tænder med en protese. Hvis parykmoden kan medvirke til at fremme en sådan udvikling, kan den i alt fald være til gavn også for andre end parykmagere og hår-opkøbere.

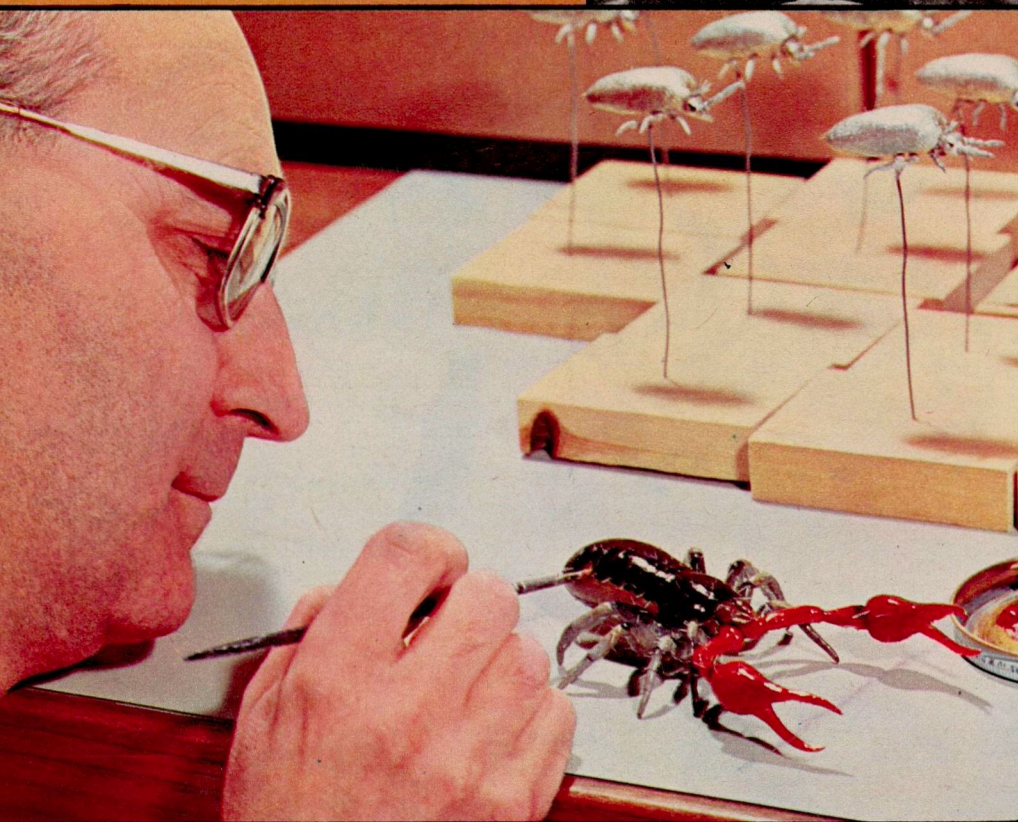
Det nye ZOO-museum bliver næsten

Selv forholdsvis uskyldige insekter som mejeren bliver til skrækindjagende uhyrer, når man laver modeller i 25 ganges forstørrelse. Der er klistret over 20.000 kaktuspigge som „hår“ på denne livagtige model.

Et skovbunds panorama i 25 ganges forstørrelse bliver en af de mange attraktioner. Her lægger konservator Jørgen Rasmussen sidste hånd på en detalje, der er ved at blive karakteristisk for danske skove – en ølkapsel.

Konservator Harry Hjortaa, der står for adskillige af de naturtro insektmodeller, maler en dansk skorpeon i livagtige farver.

Indretningen af det nye zoologiske museum i København er allerede langt fremme, og det bliver et museum, som ikke har sin lige. Her vil de besøgende f. eks. kunne

- gå tur på en afrikansk savanne
- studere dybhavsfisk fra en dykkerklokke
- overvære obduktion af en frø
- lære at udstoppe et dyr
- se TV fra livet i en myretue
- høre hvalerne snakke sammen

Om knap halvandet år har Danmark et museum, hvis lige ikke findes noget sted i verden. Et nyt zoologisk museum er under opførelse i Universitetsparken i København, og hvis ikke det kan sætte skub i det hensygnende museumsliv og få folk til at vælte ind, er der intet, der kan gøre det.

Det nye zoologiske museum bliver simpelt hen fantastisk. Det får absolut ingenting med de endeløse rækker af skeletter, udstoppede dyr og konkyljer, som man kender fra det gamle zoologiske museum, der lå i Krystalgade.

Pilles ned igen, hvis det bliver for populært

Hovedvægten er lagt på at sætte noget igang hos museumsgæsterne. De fleste kommer på museum for at blive underholdt – mere end af videnskabelig interesse – og der bliver sandelig også gjort noget for at få folk til at spærre øjnene op. Men samtidig prøver man at få gæsterne til selv at tænke over tingene.

Ved hjælp af livagtige panoramaer, lysbilleder, båndoptagere, internt TV og mange andre tekniske hjælpemidler vil man fortælle en lang række spændende

bedre end naturen selv

historier om dyrenes liv. Nu og da vil man også bruge forklarende tekster, men princippet er, at en historie, der kræver mere end nogle få ord, hører hjemme i en bog og ikke på en udstilling.

Til forskel fra andre museer vil man også have levende dyr. Bl. a. en kæmpestor myretue med skovmyrer, som man kan studere gennem forstørrelsesglas. Myretuen er indkapslet i plexiglas, så man slipper for irriterende kriblen op ad benene. Forsøgsvis vil man også sætte et internt TV-kamera på myretuen, så man på en skærm i nærheden kan se dem i kæmpestørrelse.

– Men på den anden side er vi lidt bange for, at TV-skærmen måske i for høj grad vil stjæle billedet fra den rigtige myretue, siger museets udstillingsleder, magister Bent Jørgensen. Derfor vil vi i begyndelsen tælle op, hvor mange der kun ser på skærmen – og hvis det ender med, at tuen står ene og forladt, mens gæsterne flokkes om apparatet – piller vi det ned igen.

I den afdeling, der er helliget havets dyr, vil man udstille levende plankton, der gennem et mikroskop forstørres op på en skærm, så man kan se de mærkelige mikroorganismer, der er den vigtigste føde for en lang række dyr – bl. a. den kæmpestore blåhval.

Panoramaerne bliver noget af det væsentligste på museet, og der lægges et enormt arbejde i at få dem så virkelig-

hedsnære som muligt. Med plastic, maling og enorm flid skaber man miljøer så livagtige, at den virkelige natur godt kan pakke sammen og gå hjem.

18.000 bølgeblade af plastic

– Vi var frygtelig spændte, da vi en hel vinter igennem havde lavet 18.000 plastic-bølgeblade til et skovpanorama, fortæller Bent Jørgensen. Så snart bogen sprang ud, styrtede vi over i Fælledparken og snuppede et par håndfulde. Og åndede lettet op, da vi sammenlignede. Vores var næsten bedre end de rigtige...

Men hovedtanken er selvfølgelig at vække gæsternes interesse for den levende natur – og hjælpe dem til at få udbytte af en tur i skoven. Derfor har man også en studiesamling, hvor så at sige alle Danmarks dyr (undtagen de aller-mindste insekter) er samlet i systematisk ordnede skabe, så man ret let kan finde ud af, hvad det nu var for et dyr, fugl eller insekt, man så på skovturen sidste søndag.

Ved studiesamlingen vil man også kunne få sagkyndig hjælp til at finde de rigtige dyr frem, og en særlig samling dyr kan tages frem og bruges som modeller, hvis skolebørn eller andre skulle få lyst til at tegne dem. Der er særlige lokaler til det formål, og skolebørnene vil også kunne låne mikroskoper, så de kan stu-

dere f. eks. mikroorganismerne i en vand-dråbe.

Man gør i det hele taget meget for børnene på det ny museum. Efterhånden som skolerne går over til frilørdag, regner man med, at denne dag bliver en af de helt store museumsdage (som den bl. a. er blevet i USA). Der er to store klasse-lokaler, hvor man kan samle børnene, inden de skal rundt på museet, og disse lokaler skal også bruges ved særlige undervisningstimer, hvor man f. eks. vil obducere en frø eller et andet lille dyr. Børnene vil kunne følge obduktionen både ved at se den direkte – og i nærbilleder på internt TV.

På museet forestiller man sig, at der også vil kunne laves kurser i, hvordan man selv udstopper dyr, laver sit eget terrarium og mange andre ting. – Eventuelt ved først at lade børnene gennemgå en række kurser og prøver inden for forskellige naturhistoriske områder, siger Bent Jørgensen. På den måde vil man hurtigt finde ud af, hvem der virkelig interesserer sig for det.

Hver lørdag og søndag vil der blive vist naturfilm – for biograferne er efterhånden holdt op med det, og det har givet et savn, som museet føler det som sin naturlige opgave at afhjælpe.

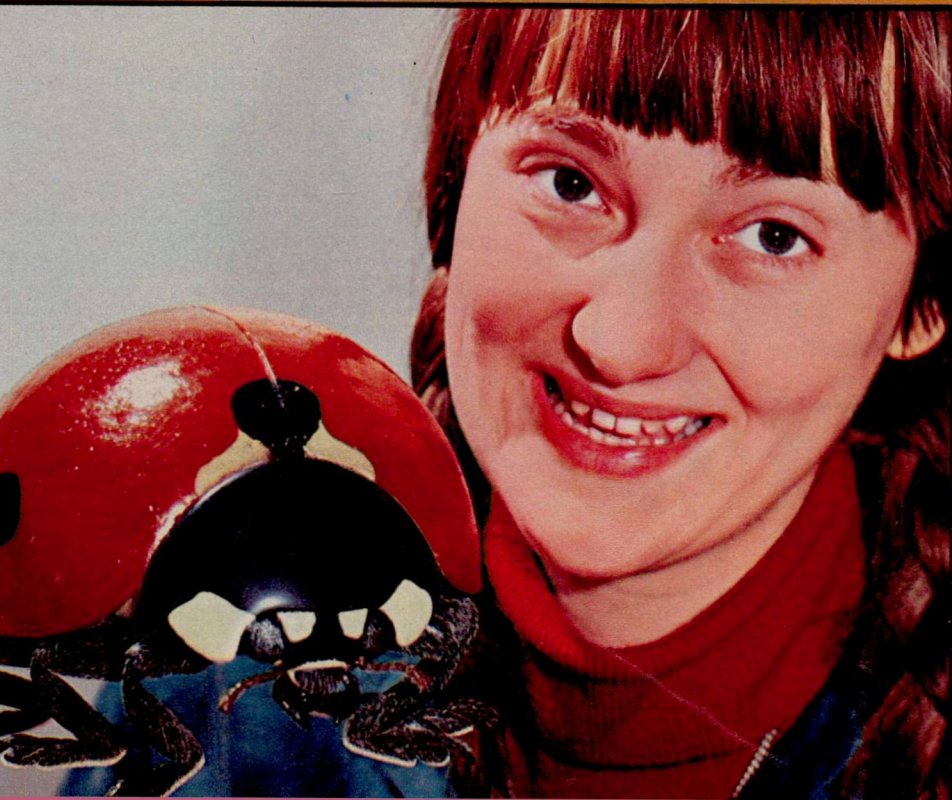
Gå selv på opdagelse

Man håber at blive fri for den traditionelle form for skole-undervisning – som de fleste husker med skræk fra deres barndom, hvor man med ømme fødder og hovedet fyldt af alt muligt andet blev slæbt rundt fra stand til stand. Her er det meningen, at børnene selv skal have lov til at gå på opdagelse.

Det gælder i øvrigt også de voksne. Udstillingen er logisk opbygget, så man kan følge en udviklingskæde eller fødekæde fra ende til anden. En „fødekæde“ kan f. eks. begynde med små insekter, gå videre til edderkopper, (der lever af insekter), små fugle og rovfugle. På den måde forstår man også let, hvorfor rovfuglene forsvinder, når man begynder at sprøjte mod insekter.

Og det er et af hovedformålene: At give tilskuerne en forestilling om naturens orden og de ulykker, der kan ske, hvis man griber for voldsomt ind i den. Gæsterne vil også kunne leje små transportable radioer med ørepropper. I hver afdeling sender en båndoptager et lille foredrag, der kun kan høres i netop det afsnit af museet. Når man går ind i en ny afdeling opfanges et nyt foredrag af modtageren. Man bestræber sig på at lave almene, fortællende ting, så gæsterne ikke bliver kostet rundt fra sted til sted og står klumpet sammen, mens båndoptageren kværner løs om dette og hint. Det har man pinlige erfaringer med fra USA.

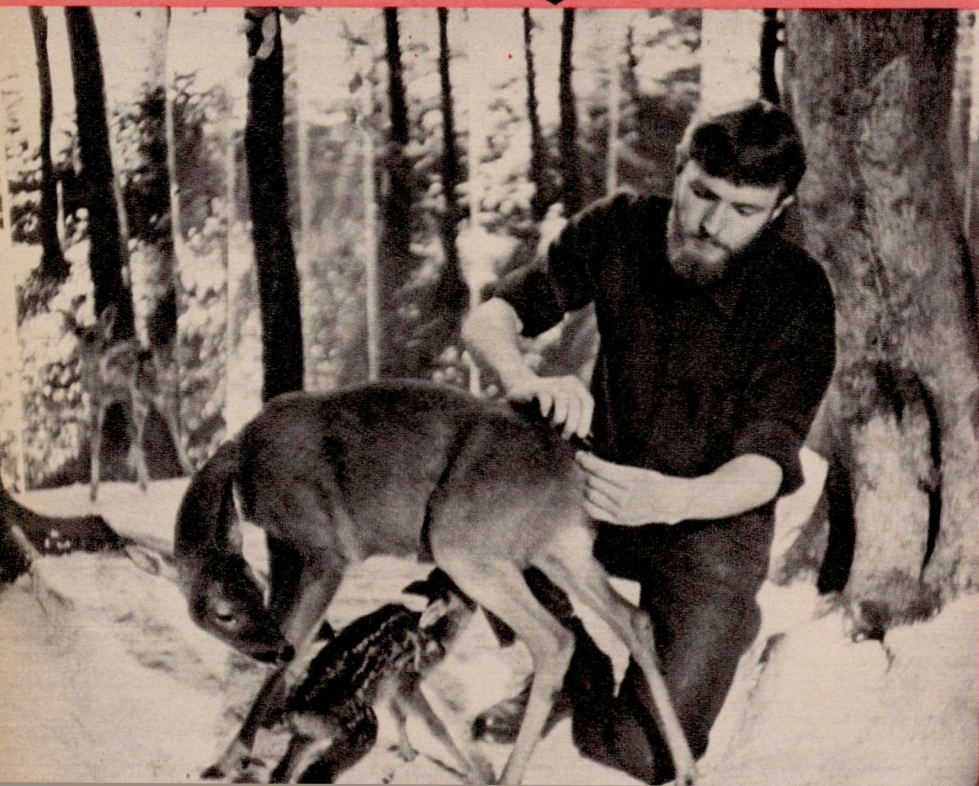
Man bruger i det hele taget mængder af tekniske fiksfakserier for at gøre det hele så interessant og levende som muligt.

Tegneren Claus Bering, kendt fra TV, har fået en spændende opgave med at male et strandbreds-panorama. Han nyder det – selv om størrelsen er lidt uvant for en, der normalt kun bruger tegneblok.

Konservator Bo Bindel arbejder med det panorama, museumsgæsterne først får øje på – en hjertegribende scene med dådyr og kid i en næsten ægte, dansk bøgeskov. Når det hele er færdigt vil det se fantastisk naturtro ud.

man f. eks. med jævne mellemrum se en film med kæmpende brushaner i baggrunden. Et andet panorama viser en hermelin i brun sommerpels i et typisk, dansk sommerlandskab. Ved at trykke på en knap forvandles scenen til et vinterlandskab – og hermelinen står i snehvid pels. Hemmeligheden består i et skråtstillet spejl, der bliver gennemsigtigt i særlig belysning.

Fuglenes sang og hvalernes snak

Samme „fidus“ bruges, når man under vandringen hører den skønneste lærkesang. Man ser opad – i et langt, langt rør, og højt oppe i luften synes en lærke at svæve omkring.

Den første afdeling af museet, der bliver færdig, hedder *Danmarks dyreverden*, og det er den, der gerne skulle stå klar 2. november 1970. Datoen er valgt, fordi det gamle zoologiske museum i Krystalgade blev åbnet 2. november 1870 – og fra 1770 har man det første nedfældede vidnesbyrd om et naturhistorisk museum på Københavns Universitet.

Et af panoramaerne – et stykke strand med søfugle, bliver iøvrigt lavet af tegneren Claus Bering, kendt fra TV-serien „Netop nu“. – *Det er nu ikke det bare skæg*, siger han. – *Jeg er vant til en lille tegneblok – her har jeg otte meter at rode rundt på.*

Dyrenes stemmer vil kunne høres mange steder på museet. Fuglesangen kommer fra et meget abstrakt træ, hvor man får fuglene at se i fuld belysning, samtidig med at deres stemmer høres, og andre steder kan man opleve frøernes kvækken, grashoppernes musik og hvalernes undersøiske samtaler. Plancher, modeller og præparater vil også forklare, hvorfor fuglene synger – og hvornår. Zoologisk museum vil fylde de to øverste etager i den store bygning til ca. 20 millioner kr., der allerede er opført i Universitetsparken. Indretningen af selve museet koster seks millioner. I forbindelse med bygningen ligger bl. a. Zoologisk Centralinstitut, Zoologisk laboratorium og et institut for sammenlignende anatomi.

Jordens farligste dyr

Danmarks dyreverden skal ligge på 5. sal – sammen med et rummeligt cafeteria – og på 6. etage kommer en kæmpeudstilling af dyr *Fra pol til pol*. Der vil bl. a. været et meget stort panorama fra Afrikas savanne, hvor man kan gå mellem dyrene. Her ligger desuden den store undersøiske afdeling og hvalhallen, der rummer to kæmpeskeletter af en bardehval og en tandhval. Spændende bliver også en „dykkerklokke“ – et kugleformet rum med køjer, hvor igennem man kan se de mærkelige, selvlysende dybhavsfisk.

Disse to afsnit ventes færdige i henholdsvis 1972 og 1973, og et par år senere skulle museet være færdigt med udstillingen *Menneske og dyr*, der vil fortælle om menneskets plads i naturen og dets ansvar overfor dyreverdenen – et tema, der går gennem hele museet. Den skal berette om mennesket som dyreart, om forskellige menneskeracer, om biologi, parasitter, husdyr, overbefolkning – og om de dyr, vi har udryddet eller er i færd med at udrydde.

Til sidst står man overfor et skilt med

Som medlem af FDM får De gratis Danmarks største bilblad, MOTOR, ind ad døren hver 14. dag.

I MOTOR står alt, hvad der er værd at vide om biler. De finder et væld af gode råd og ideer, og De får svar på alle vigtige spørgsmål, der angår Dem og Deres bil. MOTOR hjælper Dem til bedre udnyttelse af bilen og er FDMs talerør til myndighederne i de for motorejere vitale samfundsproblemer.

På det lokale FDM-kontor får De detaljerede oplysninger og brochurer, der også orienterer Dem om foreningens gratis advokatbistand - FDMs prøvestationer - FDMs rejseservice og »Det gule Hæfte«, FDMs udlandshjælp med ERA - rentebesparende bilfinansiering og om FDMs og Falcks vejpatruljer.

Alt dette er reserveret FDMs medlemmer. Gør alvor af Deres indmeldelse nu og få del i de mange fordele - det koster Dem kun 87 kroner om året - 24 øre om dagen! Også De er bedre kørende med Forenede Danske Motorejere.

**De kan ikke
købe MOTOR...
Danmarks
største bil -
blad - De kan
få det!**

Fest i hjemmet

Hvor skal brudgommens mors kusine placeres ved bryllupsbordet? Hvor meget kød skal købes ind til steg til 24 personer? Disse og mange, mange andre problemer i forbindelse med afholdelse af fester i hjemmene har været emnet for en række husmoderarrangementer i brugscentrene i årets første måneder – udelukkende koncentreret om at give de deltagende husmodre gode tips om tilrettelæggningen af større eller mindre fester.

„Festaftenerne“ blev en stor succes i alle brugscentre. Successens størrelse fremgår af at

tilslutningen overgik den, der ellers bliver julestuerne til del, og disse regnes for brugscentrenes største trækplaster.

Over 25.000 personer, især husmodre er her blevet belært om fester i hjemmet, om bordplan, menu, blomsteranretning, servering, etc., og er blevet forsynet med opskrifter og mange gode råd og tips.

I brugscentret ved FDB Skalborg-afdeling, der dækker Nordjylland, var der ikke færre end 32 „festaftener“ med hver 150 deltagere, og det er netop så mange, som kan presses ind.

EN GOD IDE EKSPORTERES

Svenskerne begyndte med lavpris-varehuse. Stockholmerbrugsens to kæmpestore OBS!-varehuse er blevet populære hos forbrugerne. Det har medført, at der nu planlægges et OBS! i Malmø, opført af byens brugsforening. Dette, Sydsvriges største varehus, skal opføres uden for bykernen, på et åbent område, hvor der kan skaffes de mange nødvendige parkeringspladser, beliggende nær Skånes hovedveje. Der er allerede søgt personale til det skånske OBS!, selv om det først åbner om halvandet år.

Fra Sverige er ideen om disse store brugsforeningsvarehuse nu eksporteret både til Norge og til Vesttyskland.

I Trondhjem har brugsforeningen opført Norges første

lavpris-varehus og givet det navnet Domus. Salgsarealet er godt og vel dobbelt så stort som en af vore Kvickly'ers, og her finder forbrugerne omkring en snes tusinde forskellige varetyper. Som indrømmelse til bilalderen er der indrettet parkeringsplads til ikke færre end 600 biler. Domus i Trondhjem skulle allerede i sit første leveår opnå en omsætning på omkring halvtreds millioner kroner.

Tre steder i Vesttyskland har brugsforeningerne i de sidste måneder åbnet OBS!-varehuse. I Tyskland såvel som i Norge har brugsforeningerne fået råd og vejledning af de svenske eksperter i ledelsen af denne butiksform.

Indisk kunst i Holstebro

Der er næsten tradition for, at der hvert år omkring påsketid udstilles kunstværker i FDBs møbelafdeling i Holstebro. Vestjylland drager mange kunstnere til sig – lyset er nemlig så godt i det vestjyske, siger kunstnerne, og derfor har det heller ikke været svært at finde kunstnere, der havde lyst til at udstille deres arbejder i møbelmagasinets omgivelser.

I år gik man et langt skridt uden for de vestjyske kunstners kredse. Udstillingen var nemlig den indiske kunstner Raman K. Patel, der har opholdt sig her i landet de sidste fire år, og som

blandt andet har været elev på Herning højskole. Forinden ankomsten til Danmark havde Patel studeret kunst rundt om i Europa, og han bor nu i Københavns vestlige omegn og er lærer i fritids- og ungdomsklubber.

Raman K. Patel dyrker både grafik og oliemaleri, og det var arbejder af begge arter, han for nylig udstillede i FDBs møbelafdeling i Holstebro. Som eksempel på Patels grafiske kunnen giver vi her et af hans arbejder, et tryk, der forestiller en indisk familie, der kører af sted på en primitiv oksetrukken kærre.

Forbruger-oplysningen i støbeskeen

Brugscentrenes husholdningskonsulenters virksomhed skal snart udvides, så konsulenterne ikke alene virker i selve centrene, men også ude i brugsforeningerne i området. Som forberedelse til denne udvidede aktivitet vil husholdningskonsulenterne midt i maj gøre en studierejse til Stockholm for på stedet at sætte sig ind i svensk forbrugeroplysning.

Tidspunktet er rigtigt valgt. Den statslige svenske forbrugeroplysning står netop nu over for en gennemgribende strukturreform. De mangfoldige forskellige statslige initiativer på forbrugeroplysningens områder skal nu strømlinjes og samles under et eneste organ: Statens konsumentverk. En lov herom forelægges snart den sven-

ske rigsdag, og flertal er sikret loven.

Sideløbende med den statslige informationsvirksomhed praktiseres en omfattende oplysningsaktivitet af den svenske brugsforeningsbevægelse i alle dens led fra hovedcentret KF ud til de enkelte brugsforeninger.

Alle disse former for forbrugeroplysning både på det statslige og det foreningsmæssige plan vil husholdningskonsulenterne stifte bekendtskab med under deres Stockholm-ophold.

Et studium af vareudvalget i de svenske brugsforeninger indgår også i besøget, der slutter med en gruppediskussion om, hvad der kan overføres til vore egne, danske forhold.

HR. JENSENS EGEN PRIVATE KRISTENDOM

Alt tyder på, at vi almindelige danskere er betydeligt mere religiøse, end vi går rundt og forestiller os til hverdag. Vi vil bare ikke rigtig være ved det. Derfor bliver så mange hjemme fra kirken og laver deres egen lille, private kristendom i stedet... Det er et af de resultater, man er kommet til ved de religions-sociologiske undersøgelser, som afdelingsleder, cand. theol. Per Salomonsen her fortæller om.

Fra dåben er vi medlemmer af den danske folkekirke, og selv om størstedelen af Danmarks indbyggere ikke viser sig i kirken mere end ti-tolv gange i løbet af et helt liv, er det kun de færreste – under én procent – der melder sig ud af folkekirken.

Hvad er det, der får folk til at blive?

Det er den slags ting, man beskæftiger sig med i afdelingen for religionssociologi på instituttet for kirkehistorie i København. Afdelingslederen, cand. theol. Per Salomonsen arbejder i øjeblikket på en bog om danskernes ret specielle forhold til kirken. Og det er et spændende arbejde. Hvad mener naboen om gudsbegrebet?

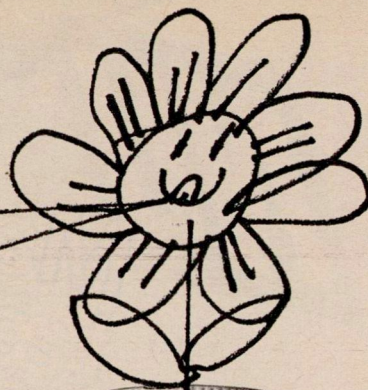
– Det er det, vi prøver at undersøge, siger Per Salomonsen. Vi har i adskillige hundrede år haft teologer, præster og lærde, der har skrevet og prædikeret om kristendom og sædeligt levned, men man har aldrig undersøgt, hvad resultatet blev hos dem, der hverken er dybt troende eller ateister.

De fleste siger, at de er kristne, men ikke religiøse.

Egentlig burde man vist sige det lige omvendt. Undersøgelserne har vist, at de fleste mennesker bruger betegnelsen „kristen“ om en person, der er døbt, konfirmeret og medlem af et kirkesamfund. De „religiøse“ er dem, der læser bibel og går til møder og i kirke og sysler med „åndelige“ sager.

Det var afdøde professor Hal Koch, der startede religionssociologien som selvstændig videnskab i Danmark. „Folkereligionen“ – menigmands syn på Gud – op- og ned, og lige før sin død for godt seks år siden nåede han at bivegne oprettelsen af den nye gren inden for kirkehistorien. I de første to år var det ansatte fra institutionens øvrige afdelinger,

en
Sommer-
opkvikker til
vintertrætte
planter!

Lad Deres planter få
Lotus flydende blomstergødning én gang om ugen

Lotus gi'r nyt liv
til vintertrætte planter
— og masser af grokraft
og friske, grønne skud.

Ta' en flaske Lotus
med hjem, næste gang
De skal i Brugsen!

Det gror godt
med Lotus!

BRUGSEN

NU Macs-hvide
tænder
på 2 friske måder

NY spearmint
kølig, forfriskende, spændende
foretrukket af unge
verden over
eller

peppermint

den populære Macs der allerede
i dag foretrækkes af mere end
1.3 million danskere

Vælg selv!

væk munden med Macs
den eneste tandpasta
der giver frit valg
i smag

Man ser det straks... Macs gør gule tænder hvide

der beskæftigede sig med problemerne, men nu er religionssociologien en helt selvstændig afdeling.

I første omgang har man „kun“ interviewet 155 mennesker. Det lyder måske ikke af så meget, men religionen er som bekendt en vanskelig ting, og hvert interview varer over to timer. Optaget på bånd.

Alle samtaler bliver renskrevet, og så skriver man samtlige sætninger over på kartotekskort, der behandles af et EDB-anlæg. Undersøgelsen dækker alle samfundsklasser, og man har benyttet samme udvælgelsesprincipper, som for eksempel Socialforskningsinstituttet.

Næste gang, De hører nogen sige, at han ikke tror på Gud, skal De ikke tage det for bogstaveligt. Rendyrkede ateister eksisterer så at sige ikke. Næsten alle tror, på et eller andet. De fleste stiller sig dog ret tvivlende over for Adam og Eva og et brændende helvede, men det er ikke ensbetydende med, at de ikke har nogen tro.

– Religiøse følelser er ret udbredte, siger Per Salomonsen. De går bare ikke i samme baner som den danske folkekirkens.

Det viser blandt andet opfattelsen af Jesus. De færreste tvivler på, at han har eksisteret. Men til gengæld har folk meget svært ved at acceptere, at han skulle

”

„Næsten alle tror på et eller andet“

”

være Guds søn – hvilket simpelt hen er en af grundteserne i den kristne kirke. Som en af de adspurgte sagde:

– Jeg tror ikke, han var Guds søn, men han var på den anden side ikke helt almindelig.

Mens der altså stilles et par spørgsmålstegn ved Jesus guddommelige natur, er der til gengæld enighed om, at han har været et højt prisværdigt, godt og enestående menneske, men ikke andet. (Husk venligst, at der er tale om en generel undersøgelse af folkekirkemedlemmers synspunkter og ikke om den betydeligt mere fasttømrede tro, der er karakteristisk for en del andre kirkesamfund og for specielle grupper inden for folkekirken.)

Der er altså ingen tvivl om, at der efterhånden er opstået en bred kløft mellem den officielle, kristne lære og den Gudsopfattelse, de fleste danskere har. Kontakten mellem kirke og folk er alt andet end fremragende, og skylden er først og fremmest kirkens og præsternes egen, mener Per Salomonsen.

Det er ikke lykkedes for særlig mange at omforme de gamle dogmer til noget, der siger nutidsmennesker ret meget, hævder han. Udtryk som „synd“, „skyld“, „frelse“, „forløsning“, er faktisk ord uden betydning for andre end en snæver inderkreds af teologer og stærkt troende.

Når det så tit mislykkes for en præst at sige tingene på en måde, der er nogenlunde letfattelig for tilhørerne, skyldes det i høj grad uddannelsen, hvor der læg-

MODERNE HAVEREDSKABER
DER LIGGER GODT I HAANDEN

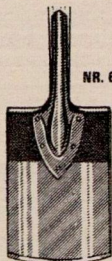
LET

DAMESPADE

GØR HAVEARBEJDET LETTERE
OG BEHAGELIGERE
OGSÅ FOR DAMERNE

FAAS MED EKSTRA LANGT
SKAFT NR. 64L

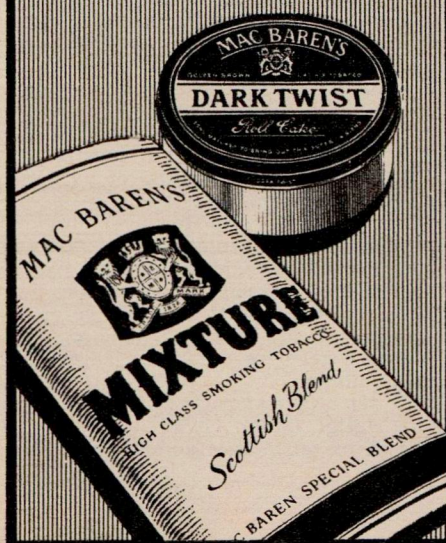
LIGGER GODT I HAANDEN

NR. 64

**ZINCK
GODTHAAB**

Mac
Baren

HURRA!

Ingen »sur« jord mere
- siger min gartner...

Plant om med SUBSTRAL **BLOK-MULD** -langt bedre end jord!

De vil ikke tro Deres egne øjne, når De ser Deres stue- og altanplanter vokse og udvikle sig i SUBSTRAL BLOK-MULD, fremstillet af ægte sphagnum-tørv, der er så let og porøs, at planterne kan suge dobbelt så meget vand og næring til sig. Resultaterne har forbløffet gartnere og

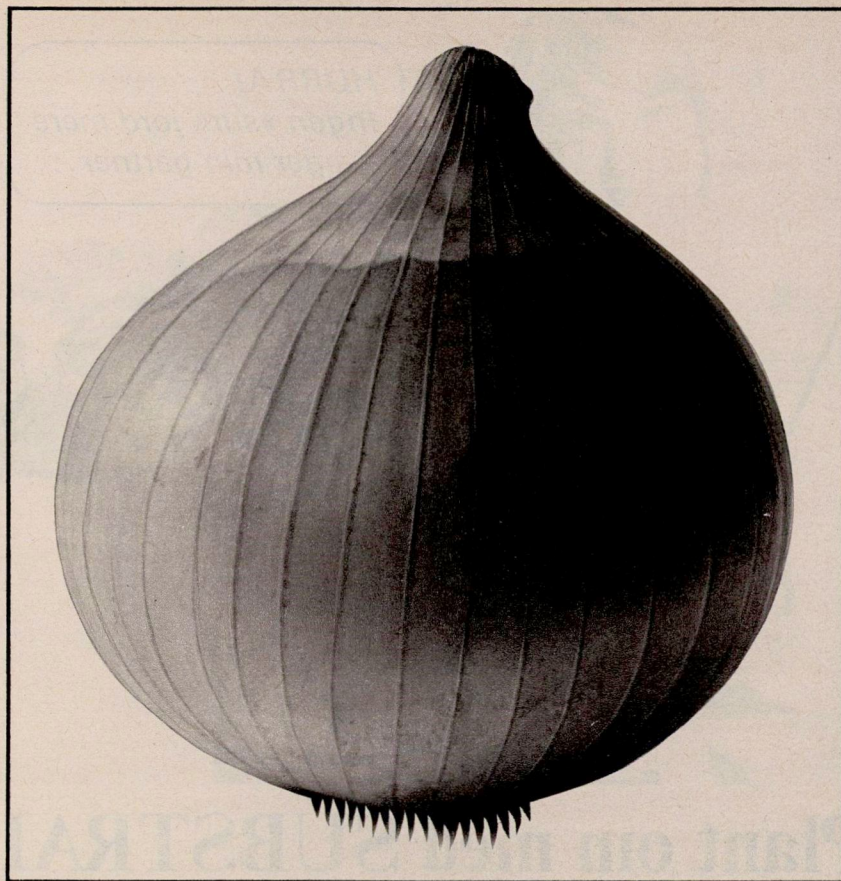
fagfolk verden over.

SUBSTRAL BLOK-MULD fås som en lille blok, der opblødt i vand udvider sig til det 5-dobbelte - nok til 6-8 urtepotter!

Plant om i BLOK-MULD i dag - så får De med garanti sunder og smukkere planter end nogensinde.

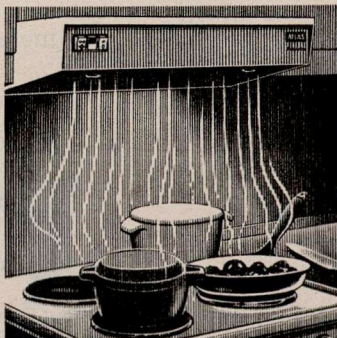

Atter en verdensnyhed fra SUBSTRAL

Tør De stege løg med åben dør til stuen? Ja, med en Atlas emhætte!

Nogen siger, maden er lige ved at blive suget med ud - så kraftigt virker Atlas emhætte. Det er nu ikke helt sandt, men Atlas emhætte suger al em og os op gennem det højeffektive filter. Ingen ubehagelig madlugt i køkken og stue. »Magisk lufttæppe« er en ekstra fordel. Gennem en slids i forkanten blæses en luftstrøm - og denne usynlige forlængelse af emhætten tvinger vildfaren mados ind og op gennem filtret. Indbygget, blødfri belysning. Fås 60 og 70 cm bred. Vejl. udsalgspriser: Recirkulerende model - behøver ikke aftrækskanal - kr. 568,-. Model til aftræk kr. 506,-. Aftrækskanal, De selv kan montere kr. 70,-.

Køb ATLAS i Brugsen

ges stor vægt på den teoretiske side, men næsten ingen på den praktiske, fortsætter religionssociologen. Man kan sagtens være uofficiel verdensmester i Luthers teser uden at være i stand til at sige fem sammenhængende ord fra en prædikestol, så nogen får lidt mening ud af dem.

- Skolelærere får en lang, pædagogisk uddannelse. En præst studerer teologi i syv år og så forlanger man, at alt det praktiske skal læres i løbet af tre måneder på pastoralseminarium.

Som regel kræver folk, at en præst skal være „ligesom alle os andre“. Bare ikke helt. En af de interviewede formulerede det således: „Man skal kunne drikke en bajer sammen med ham (én sagde jeg)“. Han skal også helst kunne spille en pot billard. Men det er ikke ensbetydende med, at man ville sætte pris på at møde ham i stamværtshuset. Og selv om alle siger, at en præst bør være et ganske almindeligt menneske, ville de samme blive ekstraordinært forargede, hvis en præst begik utroskab, forførte ungmøer, drak sig fuld eller foretog sig nogle af de andre uheldige ting, som mange ganske almindelige mennesker tilbringer en del af deres tid med.

- Hvordan kan det være, at USA har så mange kirkegængere, mens det står sløjt til herhjemme?

- Det er vist hovedsageligt et socialt spørgsmål. Jeg tror ikke amerikanerne

”

„Hvad vi forlanger af
en præst“

”

er mere religiøse end danskerne, men i USA er det simpelt hen god tone at gå i kirke hver søndag. Desuden er de amerikanske kirkesamfund som regel mere socialt betoned: akademikere har deres egne kirker, middelstanden deres, arbejderne deres og så videre. Man møder folk af sin egen slags.

I Danmark er der i mange kredse snarere en tilbøjelighed til at se skævt på nogen, hvis de går i kirke, konstaterer afdelingsleder Salomonsen. Når så mange alligevel gifter sig i kirke, lader deres børn døbe og konfirmere og går til højtidelige begravelser, skyldes det flere årsager. Mange siger, at de lod ungerne døbe for at få fred med familien - men det er ikke hele sandheden. I alle menesker ligger der en ubevidst trang til ritualer, sang, højtidelighed, lidt mystik.

Man ser trangen kanaliseret på mærkelige måder i mange østlande, hvor religion er et uartigt ord. Her lover forældre ved deres barns navngivning at „opdrage vort barn i det arbejdende folks tro“. Det lyder hverken særligt imponerende eller særlig klart, og så at sige alle verdslige erstatninger for kirkelige handlinger er da som regel også temmelig jammerlige efterligninger.

Til det er præsterne i særklasse. At vi ikke rigtigt forstår, hvad de siger, gør ikke så meget. Måske kommer vi til det engang.

JØRGEN MUNKEBO

SVENSK BRUGSFØRENING- FORHOLD STUDERES

Midt i maj rejser et selskab på 51 brugsforenings-tillidsmedlemmer, uddelere og afdelingsledere til Stockholm for at studere svenske brugsforeningsforhold, som de foreligger netop nu, lige før en rigskongres skal give en strukturbetænkning en afsluttende behandling.

34 af deltagerne rejser med støtte af FDBs jubilæumsfond, 9 deltager med støtte af uddelerforeningens jubilæumsfond, mens otte er udsendt af foreningen af afdelingsledere i HB, hvis studiefond har bekostet rejsen.

Studieturen varer fra 16.-22. maj og afvikles med sekretær Henning Løwe Nielsen, HB, og skole- og ungdomskonulent Frank Olsson, FDB, som rejseledere.

Vi bringer her listen over deltagerne i det store selskab.

Med støtte af FDBs jubilæumsfond rejser: Gårdejer Egon Andersen, Sdr. Resen. Konsulent Peder Asmussen, Alslev. Kontorchef O. Ågård Frandsen, HB 27. kreds. Afdelingsleder Tage Hallin, HB Folehaven. Afdelingsleder Volmer Hammershøj, HB Rismarksvej. Uddeler Knud Hansen, Skælskør. Uddeler Axel Harder, Fremtiden. Uddeler Valder Jacobsen, Frederiks. Tillidsmand Egon Jensen, Kolding. Varmemester V. Hald Jensen, Kalundborg. Uddeler Jens Kjær Jensen, Løgumkloster. Konsulent Bent Jensen, HB. Husmoder Berit Jeppesen, Tvingstrup. Gårdejer Holger Jørgensen, Bjæverskov. Uddeler Erik Krarup, Bjerringbro. Uddeler Henning Knudsen, Store-Merløse. Gårdejer Poul Sonne Kofoed, Kerteminde. Uddeler Peter Åge Larsen, Asnæs. Konsulent Mona Møller Larsen, HB Comus. Værkfører Børge Lundtoft, Dalum. Kommunebogholder Knud Munch, Svendborg/HB 30. kreds. Gårdejer Harry Møller, Østerild. Tillidskvinde Else Bentzen Pedersen, HB 32. kreds. Indkøbschef Asger Pedersen, Løsning. Værkstedsleder A. Krogh

Petersen, Ulkebøl-Kær/Sønderborg. Gårdejer Jens Chr. Petersen, Fuglebjerg. Afdelingsleder Poul Erik Petersen, HB Søndergade/Vejle. Ekspeditionssekretær Alfred Petersen, HB 14. kreds. Ingeniør Roald Ponsbæk, Oksbøl & Havnbjerg. Konsulent Magnus Poulsen, Nr. Nebel. Fru Karen Sonne, Viby J. Fru Bodil Sylvest, Ferritslev F. Uddeler Erik Sørensen, Ajstrup/Sulsted. Konsulent Hyben B. Thylø, HB.

Med støtte af uddelerforeningens jubilæumslegat rejser uddelerne G. Brix, Billum. H. Christensen, Vemb. P. V. Christensen, Manna-Thise. F. Larsen, Horreby. E. Lund Pedersen, Gelsted. Bernhard Sørensen, Tune. A. Thysk, Skåde.

Med støtte af studiefonden, oprettet af foreningen af afdelingsledere i HB rejser afdelingslederne Harry Andreassen, Comus Hjørring. Roald Guldman, HB Skovlunde. Lars Dynes Hansen, Comus Vejlands allé. J. Kjær Hansen, HB Svendborg. O. Jeppesen, HB Århus. Niels Peter Lønne, HB Lille Værlose. Bent Mathiasen, HB Esbjerg. Peter Salmonsen, HB Ålholm.

INDEKS-FORSIKRING

LIDT OM LIVSFORSIKRING

- ✱ Det er ved lov bestemt, at der kan oprettes indekskontrakter i forbindelse med livsforsikring. Staten betaler tilskud, så købekraften af opsparingen bevares, selv om prisniveauet stiger. Det er endvidere ved lov vedtaget, at folkepensionen udbetales ubeskåret, selv om man har prisregulerede indekskontrakter.
- ✱ Med pristallet i dag kan danske statsborgere fra 18-56 år sikre sig en udbetaling hvert år fra 67 år på 4740 kr. Ved udbetaling reguleres beløbet efter pristallet, og staten skyder det manglende til. Et ægtepar kan altså sikre sig ca. 9500 værdifaste kroner – eller en del deraf – så længe de lever. Der er garanti for mindst 13 udbetalinger.
- ✱ Indbetalingen fradrages den skattepligtige indkomst udover det almindelige forsikringsfradrag. Til sin tid medregnes de årlige udbetalinger i indkomsten. Ved indekskontrakter i forbindelse med livsforsikring fritages forsikrede for betaling under sygdom, og der skal intet efterbetales.
- ✱ Det er kun muligt at udnytte lovens bestemmelser om statens dyrtidstillæg af opsparingen fuldt ud, når indekskontrakter oprettes med livsforsikring.
- ✱ Livsforsikring i TRYG gi'r bonus. I TRYG tilfalder overskuddet kunderne – alene. *Skattefri opsparing* gør det muligt at få en livsforsikringssum, der gi'r virkelig sikkerhed. Den fagligt uddannede TRYG-mand er Deres hjælper.

TRYG-MANDEN FORTÆLLER MERE OM LIVSFORSIKRING

... de forsikredes eget selskab

ANDEL-ANSTALTEN TRYG . ROSENØRNS ALLÉ 1 . 1970 KBHVN. V . TELEFON (01) 352211
(gensidigt livsforsikringselskab)

MAN TALER OM **BIO-TEX**

Færo-dragt

GØR VASK NÆSTEN OVERFLØDIG

FORBRUGER-TIPS:

„Jeg fik lyst til at prøve BIO-TEX til noget ret snavset tøj. Det blev lagt i blød i BIO-TEX, og det var rent. Herefter bruger jeg ikke andet,“ skriver fru G. H. i Sundvænget, Hellerup.

Alt det snavs og alle de vanskelige pletter, som almindelige vaskemidler forsøger at blege væk, det opløser og fjerner BIO-TEX-enzymene og gør tøjet helt rent i bunden – blot ved iblødsætning eller forvask.

BIO-TEX vasker skånsomt men effektivt. BIO-TEX er også uden konkurrence til klatvask og finvask.

BIO-TEX er økonomisk – kun én strøget spiseskefuld til 2 l vand. BIO-TEX fås i flere pakkestørrelser.

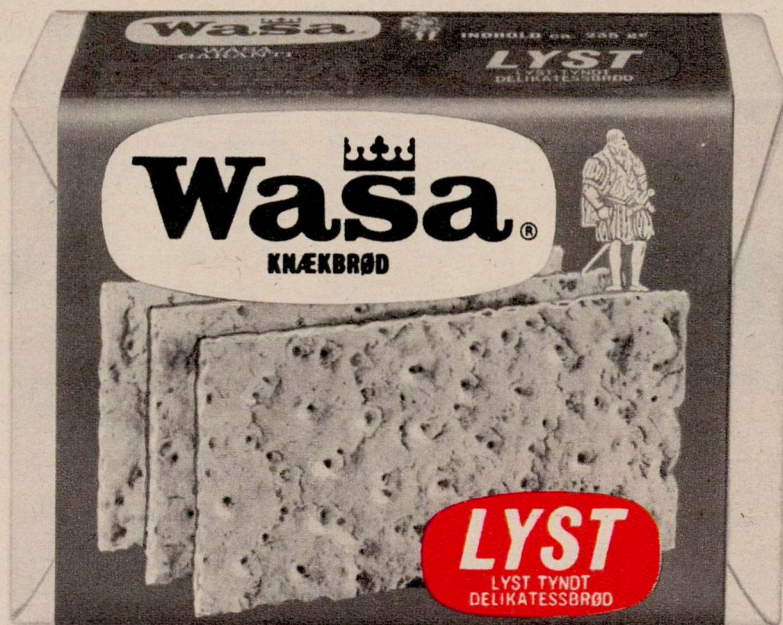
NU skal vi se rigtige RIDDER SPIL

Tapre riddere, væne møer og
rænkefulde skurke optræde
i det sicilianske marionettea-
ter, som nu drager på tourné
i Kviklyer og i brugscenter

Franco Sciafani fra Palermo (f.v. i billedet
øverst til venstre) er den ene af de sicilianske
marionetteaterdirektører, der kommer på be-
søg i Kvikly'er og brugscentre. Han står med
den dukke, der er helt i flere af det lille, sær-
prægede teaters forestillinger. Hans med-
arbejder holder en af de mauriske skurke -
kendetegnet ved sit skæg. Af billedet herover
får man et godt indtryk af det enorme arbejde,
der er nedlagt i dukkernes udførelse. Arme og
ben kan ved hjælp af snoretræk bevæges „na-
turligt". Til venstre en situation under en fore-
stilling. Riddere opmuntres til modig indsats
af greven - længst til højre i rød kappe.

Wasa[®] er verdensmestre i at bage knækbrød

Wasa lyst delikatess - tyndt, sprødt og lækkert! Forædlet kvalitet i knækbrød. Rigt på proteiner og vitaminer. Prøv en pakke Wasa næste gang De er i Brugsen!

Wasa[®]brød

Prøv også Wasa
Lilla Runda Graham

I den nærmeste tid bydes der på underholdning - teater - i Kvickly'er og i brugscentre.

Det er det sicilianske marionetteater, som for første gang kommer hertil.

Marionetteatrene med dukker, der bevæges af dukkeførernes rappe fingre, har en meget gammel tradition på Sicilien. I århundreder var de en af de få former for folkelig underholdning på øen. Og her har overleveringer i form af sange og digte og heltekvad været bevaret i folket op i nutiden.

De mest elskede folkelige kvad handlede om kristenhedens helte i kampe mod muhamedanske maurere på Sicilien og i Spanien. For omkring et hundrede år siden blev disse kvad taget op som repertoire i de omrejsende marionetteatre. Indtil da var forestillingernes hovedpersoner jævne hverdagsmennesker (hertil hører f. eks. Pinocchio) i hverdagsomgivelser. Men med middelalderkvadene fik teatrene et nyt dramatisk repertoire.

Et af dets mest elskede dramaer bygger på det middelalderlige, franske Rolands-kvad, og skildrer, hvordan Roland i Pyrenæerne tappert værger for sig, med sværdet Dyrendal, da han overfaldes af nogle maurere, efter at han har præsteret et dristigt indfald i det muhamedanske Nordspanien. Roland trutter løs på hornet Olifant for at tilkalde sine venners hjælp, og de kommer, men for sent, Roland er faldet for maurernes sværd.

Man skal ikke genere sig for at tilstå, at man ikke forstår ordene. Mange italienere forstår dem heller ikke, for

Den sicilianske kærre vil være et af kendetegnene i den periode, hvor der er italiensk marked i brugsforeningernes butikker. Herunder ses en af de rigtige kærre med den pragtfuldt smykkede hest foran det rødmaledede, stærkt dekorerede køretøj.

de deklameres i siciliansk dialekt, og det er mere uforståeligt for en fastlands-italiener end ravjysk er for en vesterbroer. Ordene varierer frit fra forestilling til forestilling, men handlingsgangen er klar for alle tilskuere – på Sicilien.

Vi andre følger uden besvær med i handlingen, fordi der ikke kan være tvivl om, hvem der er helt, og hvem der er skurk. Jo mere skæg, des mere skurk. Og vi vil beundre dukkerne. De går og deklamerer med store armbevægelser, erklærer kærlighed og krig, og duellerer – altid med den enes fald som følge. Strålende er riddernes dragter. Deres hjelme og skjolde er ciceret med ørne og løver.

Men hvorfor dette teater i Kvickly'erne og i brugscentre? For det første har man jo altid udbytte af at lære en stump af andre folkekulturer at kende. Men for det andet gives forestillingerne i en periode, hvor der i Kvickly'erne og i de fleste brugsforeningsbutikker er arrangeret *Italiensk Marked*.

Flag, farver og forårets væld af grøntsager er med til at give markedsbilledet. I tilgift til grøntsagerne falbydes et stort udvalg af italienske godbidder i dåser, æsker og flasker.

Markedspræget vil naturligvis variere med butikkernes størrelse og udstillingsmuligheder. Mest festligt bliver det i de helt store supermarkeder og i de endnu større Kvickly'er, hvor teaterforestillingerne finder sted. Om tidspunkter for forestillingerne må vi henvise til opslag i butikkerne. Det samme gælder for de supermarkeder, der vil kunne byde deres medlemmer på forestillinger i det nærmest liggende brugscenter – ligesom det gælder for de forestillinger, der gives i Fruerstuen i København for HBs medlemmer i hovedstadsområdet.

Sommerfrisk og sund året rundt med VITOTAL

Ta' hul på foråret

UDEN træthed

— ta' (og gi') en Vitotal hver dag!

Vitotal er sundhed i pilleform
og dækker Deres og familiens
daglige vitaminbehov.

Vitotal ABCD fås i Brugsen:

100 stk. 5.65,

300 stk. 14.95

(d.v.s. kun 4-5 øre dagligt!).

Mini Vitotal 100 stk. 4.45.

P.S. Husk også:

Bevinal B-vitamin 100 stk. 2.85,

250 stk. 5.95.

Ascorbinsyretabletter 250 stk. 3.45.

BRUGSEN

Endelig blev hun afsløret!

Det er altså Ny 4 stjernet Rinso, der gør forskellen. For fremtiden skal mit vasketøj også være 4 stjernet hvidt...! Det kan hun godt være vis på!

Rinso gør ny 4 stjernet hvidhed!

Nu er Rinso blevet endnu bedre - til al slags vask - i alle slags vaskemaskiner. Rinso slår simpelthen alt. Er super-aktivt og skum-korrekt. Gør storvasken så duftende ren og hvid, som den overhovedet kan blive. De nye vaskeaktive stoffer i forening med de super-aktive hvidheds-ingredienser og det lavere skum gør tøjet ny 4 stjernet hvidhed i Deres vaskemaskine!

Har De en eller flere gange været ude for, at

- ▶ det, De netop stod og tænkte på, blev udtalt af et menneske i nærheden,
- ▶ en person, der blev snakket om, lige efter dukkede op,
- ▶ De ved at stirre en person i nakken fik vedkommende til at vende sig om?

Det kan være tilfældige sammentræf, men efter nogles mening også det, der kaldes *telepati* eller tankeoverføring. Fænomenet har været kendt gennem alle tider og lande, og der foreligger efterhånden mange tusinde vidnefaste eksempler på, at mennesker over lang afstand fik psykisk kontakt uden om de fem kendte sanser. En gruppe franske forskere har således samlet vidnesbyrd om 4.280 telepatiske oplevelser. De fleste (ca. 40 pct.) havde noget at gøre med død, ulykke, sygdom, fare og adskillelse. 1.130 tilfælde kunne forklares med naturlige årsager, men resten må tolkes som tanke-transmissioner fra hjernen til hjernen. Inden for den „grænsevidenskab“ - *parapsykologien* - der beskæftiger sig med de over-„kun“ om, hvorvidt de beror på sjælelige sanselige fænomener, strides man da også eller fysiske kræfter.

Det er navnlig tre forhold, som er gædefulde:

1. telepatien kommer i stand uden hensyn til afstanden mellem personerne,
2. det sker øjeblikkeligt,
3. der overføres lettest ubevidste tanker og følelser.

Straks efter radiobølgenes opdagelse i slutningen af forrige århundrede var man inde på, at forklare telepatien med en bølgeteori. Man betragtede den som en slags trådløs telegrafi mellem to hjerner, hvoraf den ene virker som sender og den anden som modtager.

Mens teknikken udviklede sig, blev gjort forsøg på at bevise, at det er hjernens radiobølger, som transmitterer de telepatiske informationer. I 20'erne mente italieneren *Cazzamali* at have fundet hjernebølgenes frekvens og opklaret gåden. Det viste sig dog at være forhastet, men den russiske neurolog M. W. Bechterew, som allerede før 1. verdenskrig med egne forsøg havde overbevidst sig om telepatiens realitet, gik også ind for teorien om „hjerne-radioen“.

Sovjetunionens parapsyriske forskning er inde i en vældig blomstring. Den sovjetiske målsætning er helt klar: i specialinstitutter og med brug af alle moderne hjælpemidler vil man bevise, at det drejer sig om *fysiske* processer.

I USSR har forskerne endnu en stor fordel. Den russiske forskning er almindelig anerkendt, og staten bevilger store beløb til de forsøg, der skal afsløre tele-

TANKEOVERFØRING:

**naragtig
overtro?**

**fysiske
processer?**

**sjælelelige
kræfter?**

Mange betragter forestillingen om tankeoverføring som en slags overtro, der holdes i live af tilfældige sammenræf. Men adskillige videnskabsmænd anser det for godt-gjort, at tankeoverføring forekommer, og der udføres for tiden et omfattende arbejde med at forklare fænomenet. Vor medarbejder, V. J. Brøndegaard gennemgår her en række af de fremsatte teorier.

patien, telekinesen (genstande flyttet ved tankekraft), levitationen (ophævelsen af tyngdekraften), clairvoyancen (fremsyn) og andre fænomener som betinget af naturkræfter.

De fleste sovjetiske forskere er nu enige om, at menneskets hjerne udstråler en slags elektromagnetiske bølger omtrent som en radiosender. Men den kan også fungere som modtager, der opfanger strålerne og tyder deres indhold. Man ser deri intet overnaturligt. Hele kroppen arbejder med elektrisk energi. De elektriske impulser opstår under biokemiske og -fysiske processer, mens organismen omsætter næringsstofferne. Man har påvist dem i musklerne, kirtlerne og først og fremmest hjernen. Med en *encefalograf* bliver de synlige som kurver på en strimmel papir.

Strømstyrken er ganske vist yderst minimal, spændingen kan være helt nede på milliontedele af en volt, men man mener alligevel, at det er denne energi, som udstråles. Allerede 1919 begyndte *Bernhard Kashinski*, som var en af dem, der opstillede telepatiens radiobølge-teori, at lede efter en nerve-generator.

Kashinski har skrevet en bog om „Radiobiologisk Kommunikation“, og her er et uddrag:

– Engang i 1922 ville jeg afprøve telepatiens „mekanik“ på mig selv og bad den kendte domptør *Vladimir Durow* pr. tankekraft give mig en eller anden motorisk refleks, så jeg kunne iagttage, hvad jeg følte eller forestillede mig imens.

Bliv bare roligt siddende, sagde *Durow*, og eksperimentet begyndte.

Uden at se på mig tog han et ark papir, skrev noget, vendte papiret, lagde det på bordet og holdt håndfladerne hen over. Så kiggede han på mig. Jeg mærkede intet særligt. Men pludselig løftede jeg rent mekanisk højre hånd og kradsede bag øret. Da jeg var færdig, rakte han mig papiret, og stor var min forbløffelse, da jeg læste: Klø Dem bag højre øre!

Jamen, hvordan bar De Dem ad? spurgte jeg.

Jeg forestillede mig, at det kløede ved mit højre øre, og at jeg følte trang til at kradsede stedet. Og hvad følte De?

Jeg var mig ingen tankeoverføring bevidst, men ville bare klø mig bag øret.

Durow smilede. Ja, det er jo det vidunderlige ved sagen. Den af mig tænkte bevægelse udløste hos Dem en association af idé og bevægelse. Først mærkede De kløen, derefter gav hjernen besked om at føre hånden derop... nøjagtigt som jeg ønskede det.

Da italieneren *Cazamalis* påstand (se ovenfor) blev kendt i Sovjetunionen, besluttede nogle af *Bechterew's* elever under ledelse af fysiologen *Leonid L. Wassiliew* at kontrollere hans resultater. En kommission af fysiologer, fysikere og psykologer udarbejdede en forsøgsrække. De mest bemærkelsesværdige gjaldt fjernhypnose, fra 1933 og til USSR kom med i verdenskrigen. Som den franske psykiater *Pierre Janet* havde demonstreret allerede 1886, kunne man over længere og længere afstand bringe forsøgs-

personer i trance med tankeordrer. Således lykkedes et forsøg mellem *Sevastopol* og *Leningrad* – afstand i luftlinie 1700 kilometer.

Dernæst afprøvede man hjerneradiohypotesen. Hypnotisør og forsøgsperson blev anbragt i særskilte kamre, hvis vægge, gulv og loft bestod af tykke blyplader, der blokerer alle elektromagnetiske bølger. Man ventede nu, at de telepatiske ordrer var virkningsløse. Men der skete noget helt andet – eller rettere: ingenting! Afskærmningen havde ingen indvirkning på tankeoverførslen.

Dermed var bølge-teorien faktisk modbevist. Man ville eller turde naturligvis ikke indrømme, at det måtte dreje sig om sjælelige kræfter, men opdagelsen var alligevel så uventet og besynderlig, at professor *Wassiliew's* bog om forsøgene og med titlen „Hjernens gådefulde Kræfter“ først udkom i 1959, efter det politiske „tøbrud“ og i skriftrækken *Ateismens Bibliotek!* Bogen blev en bestseller i Sovjetunionen.

Forfatteren skriver bl. a.: – Som materialister kan vi kun forestille os den telepatiske transmission som båret af en energi, der går fra én hjerne og påvirker en anden. Vi må imidlertid erkende, at vi ikke har fundet denne energi. Den må have den egenskab at være uafhængig af både afstand og modstand... Og bogen slutter: – I videnskabens historie er ofte sket, at konstateringen af nye fakta, der ikke lod sig forklare med det hidtil kendte, førte til opdagelsen af sider ved tilværelsen, som ingen havde regnet med eksisterede...

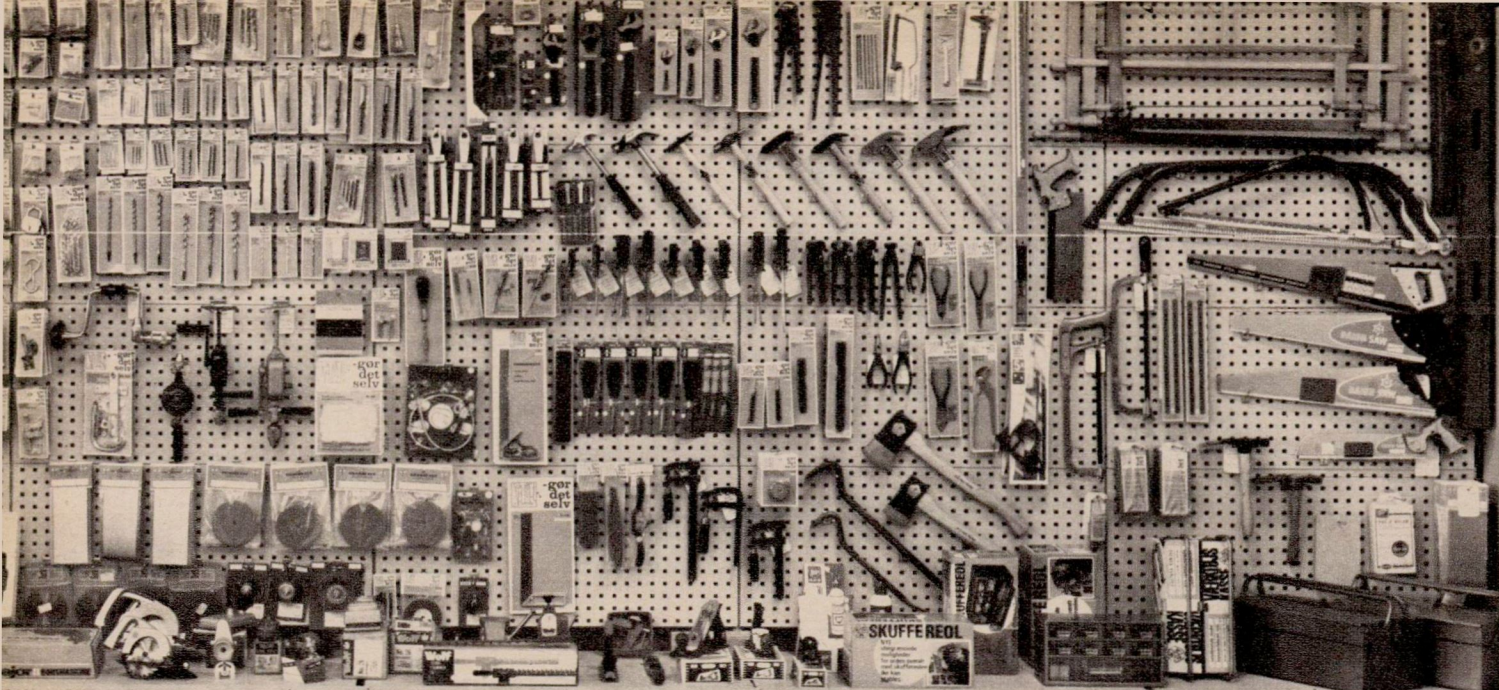
Under et foredrag i Moskva beretede biologen *Juri Kamenski* om et interessant telepatisk forsøg 1966 mellem Moskva og Novosibirsk, hvori han selv var med som „overfører“ eller induktor. Modtageren hed *Karl Nikolajew*, kendt for sine usædvanlige evner til at modtage biologiske signaler. Under hele forsøget blev han strengt kontrolleret af en gruppe forskere fra den lokale afdeling af Videnskabernes Akademi.

Som aftalt begyndte *Nikolajew* klokken 24 præcis i telefon at beskrive de genstande, som *Kamenski* samtidig rørte ved i Moskva 3000 kilometer borte. Her var klokken 20, da et medlem af forsøgs-kommissionen rakte ham den første ting, en urfjeder. Femten minutter senere berørte han en kaffekande og således videre hvert kvarter. Ialt blev brugt seks meget forskellige ting, som kommissionen havde bragt med, og hverken *Nikolajew* eller *Kamenski* vidste, hvad det var.

– Jeg bestræbte mig på at være totalt kropsligt og psykisk afslappet, fortæller *Kamenski*. Samtidig forestillede jeg mig *Nikolajew* siddende ved bordet med en urfjeder i hånden.

I Novosibirsk famlede modtagerens følsomme hænder over noget, kun han kunne se. Så lød hans stemme gennem telefonen: Det er noget metallisk – skinner, ligner en fjeder...

Til slut bør måske lige nævnes, at varietéscenens såkaldte tankelæsning intet har at gøre med telepati. „Mediet“ med tilbundne øjne modtager fra sin partner kodesignaler, der fortæller hende om genstandens art. Det kan være forskellige råb om mere ro i salen, en hosten, skrab med skohæl o.m.a. Det hele er „kun“ tricks, men meget dygtigt udført.

Nyt fra varefronten

-gør det selv

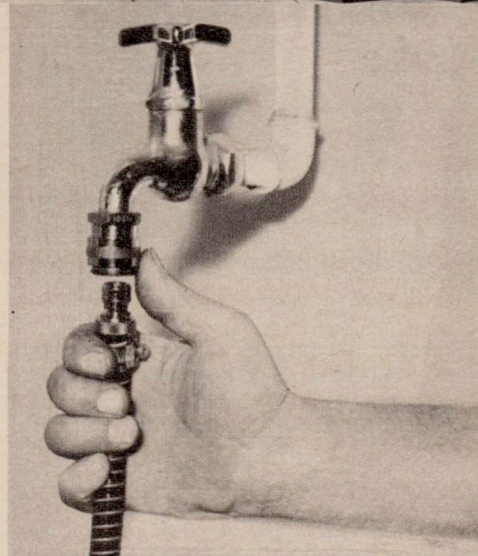
med det rigtige værktøj

De orange farvede „boble-kort“, som nu bruges til tilbehør og småværktøj, hænger i lange rader og liver op på Brugsens beslags- og værktøjshylder. Billedet viser det pæne udvalg af værktøj til husholdnings- og mere avanceret hobbybrug, som den store brugsforening kan føre. Også håndværkeren vil kunne genkende adskillige af varerne, selv om udvalget naturligvis ikke kan

Slangeniplen kan tilmed frit drejes rundt i hanen, når den er tilsluttet, uden at der spildes én dråbe vand!

dække hans behov for specialværktøj. Men, som almindelig ikke-fagmand kan man komme langt med Brugsens værktøj.

Den mindre Brugs kan kun have de vigtigste af disse varer på hylderne, men det anslås, at cirka 250 store brugsforeninger landet over har mulighed for at have om end ikke *alt* det viste, så i hvert fald en meget stor del i butikens beslags- og værktøjs-„afdeling“. Her hænger det hele frit tilgængeligt, så kunden hurtigt selv kan finde det. Specielt auto-værktøj, fastnøgler og lignende findes som regel i nærheden af andet tilbehør og midler til bilens pleje. Også al maling, lakker og pensler med mere samles i grupper, og det samme gælder artikler til haven. Disse og andre varegrupper vil efterhånden blive præsenteret på denne let overskuelige måde og hjælpe til, at man får alt det, der skal bruges, med, bare ved et enkelt besøg i butikken.

100% TÆT VANDKOBLING

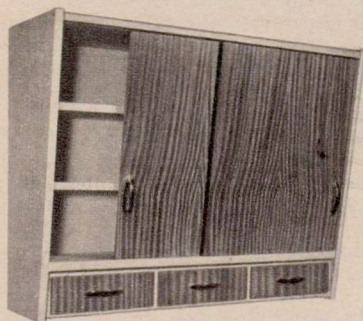
Forbindelsen mellem haveslange og vandhane er ofte primitiv eller i bedste fald besværlig: slangebindere, der kræver skruetrækker, eller forskrøninger, der er svære at spænde til.

Ni-To vandkoblinger har været fremme et stykke tid, og de kan nu også fås i Brugsen, som har et udvalg af de mest gængse typer til 1/2" og 3/4" slanger og vandhaner med udvendigt gevind, og også til svinghaner på blandingsbatterier med millimetergevind. Prisen på det viste sæt, som består af den metaldel, der konstant er påskruet hanen, samt koblings-niplen i slangen, er godt 15 kroner.

Tilslutningen er så nem, at den kan gøres med én hånd; der kan fås løse nipler til flere slanger, hvis man bruger en kortere slange til samme vandhane, for eksempel til bilvask. Niplerne kan fås med tilbageløbsventil, der forhindrer, at der spildes vand, når slangen tages ud.

Vandkoblingerne er udført i blankforkromet, drejet messinggods med letudskiftelige pakningsringe, og der er to års garanti.

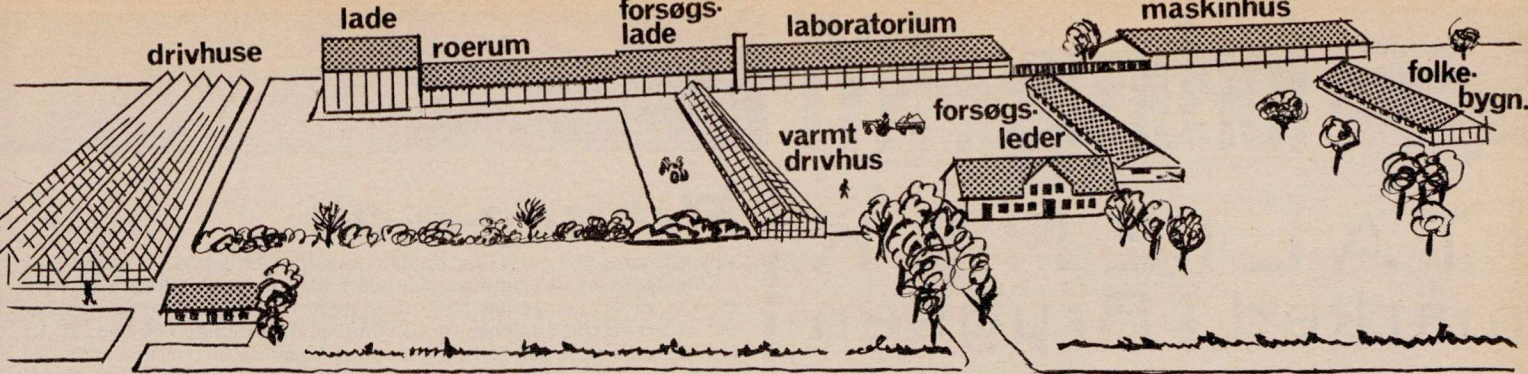
Haveslangen, der bruges på billedet, er også ny. Den er fremstillet af sort plast med en indstøbt lys, hård plastic-spiral. Det er en kuldebestandig kvalitetslange, prisen for 25 meter er knap 40 kroner, men Brugsen har også de almindelige plasticslanger uden indlæg, for eksempel 30 meter grøn til kroner 21,85.

KØKKENSKABE

er fremstillet af 1. kl. materialer og alle skabe leveres med såvel råglas- som teaklaminatdøre samt med indstillelige hylder. KT-køkkenskabene vil gøre Deres køkken til et dejligt arbejdsrum med alt service »lige for hånden«. - Forlang KT-brochuren i Deres brugsforening og se det store udvalg.

MODERNISER MED KT-KØKKENSKABE

Model af den nye forsøgsgård Boelsøhøjgård

NYT frø- centrum

Om et par uger, omkring 1. maj, indvies et nyt FDB-byggeri på Stevns. Det er for en gangs skyld hverken et supermarked eller et centrallager, FDB-arkitekterne har tegnet, men en bygning, som skal tjene landbrugsvidenskabelig forsøgs- og forskningsvirksomhed. Den bliver centrum for det frøforædlingsarbejde, FDB siden 1913 har drevet i samarbejde med Danske Landboforeningers Frøforsyning.

Denne virksomhed flytter nu til Boelsøhøjgård midtvejs mellem St. Heddinge og

Højrup, en ejendom på 136 tønder land. Af de oprindelige bygninger er stuehuset bevaret, men alle avlsbygningerne er revet ned og i stedet er opført en lang bygning, der rummer alle laboratorier, kontorer og lagerrum. Det er en af Tectums standard-staldbygninger, som FDBs arkitektkontor har videreudformet, og som har vist sig velegnet til dette specielle formål. De lange bygninger med laderne, laboratorium, maskinstation samt folkebygningerne dækker ca. 3000 kvadratmeter, de seks store drivhuse, hvoraf det ene kan opvarmes, er tilsammen på 3,200 kvadratmeter. To mindre drivhuse, det ene med køleanlæg, det andet anlagt som et overtryksdrivhus, er placeret i selve laboratoriebygningen.

Den hvide lang-længe og de nye store drivhuse følger sig harmonisk ind i omgivelserne, og for driften er det en stor fordel, at de ligger næsten lige i centrum af gårdens jorder.

Boelsøhøjgård skal afløse Øtoftegård ved Taastrup nær København, hvor FDB og DLF siden 1916 har drevet forædling af markfrø. Handelen med frø blev taget op af FDB allerede i 1897, kun et år efter FDBs oprettelse, og det senere påbegyndte samarbejde med landboforeningerne er det eneste eksempel i hele verden på, at producenter og forbrugere af frø er direkte knyttet sammen i et andelsforetagende. I andre lande, for eksempel også her i Norden, er frøforædling og frøsalg dels statslig, dels privat.

Også i Danmark findes store, veletablerede frøfirmaer; tilsammen leverer de godt halvdelen af alt det frø, der bruges herhjemme. Den resterende del kommer fra FDB og DLF, og denne store markedsandel er stærkt prisregulerende, ja, stort set fastsættes markedets frøpriser af dette fællesforetagende, som således gennem mange år har virket til gavn for alle landmænd i Danmark.

Basis for at bevare denne position er

et stadigt forsøgsarbejde. Forædlingen af markfrø (roer, græsser, kløver og bælgplanter) har i dette århundrede, sammen med forbedringerne i landbrugets driftsmetoder, mere end fordoblet udbyttet. Nye sorter og stammer med endnu større ydeevne og forbedret modstandskraft mod plantesygdomme og skadedyr vil også blive resultatet af arbejdet på Boelsøhøjgård.

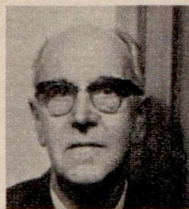
Det store areal i Taastrup, som hørte til Øtoftegård er solgt, dels til DSB, dels til Teknologisk Institut og dels til Høje-Taastrup Centret, som har planer om et meget stort boligbyggeri med tusinder af lejligheder.

Nedenstående billede viser laboratorieafsnittet af den lange længe. Det store drivhus ved skorstenen kan opvarmes. De andre fem drivhuse ligger i nogen afstand derfra.

Forsøgene er allerede i gang, her vandes roekulturer, der er blevet kemisk behandlet for at skabe stammer med større modstandskraft mod skadedyr.

To 50-års jubilæer i FDB

Arkivar Asger Nielsen, administrationen, 1. maj. Formand Viggo Aage Christensen, Viby centralafdeling, 12. maj.

Brugsforenings-jubilæer

100 år: Valløby Brugsforening, 3. maj. Nr. Jærnløse Brugsforening, 10. maj. 75 år: Ejby Kr. Hyllinge Brugsforening, 1. maj. Sejlting Brugsforening, 1. maj. Tranekær Brugsforening, 7. maj. Lønholt & Omegns Brugsforening, 10. maj. Vrå Brugsforening, 12. maj. 50 år: Rakkeby Brugsforening, 2. maj. Fåborg Brugsforening, 3. maj.

ITALIENSK marked i Brugsen

Fra den 21. april og 14 dage frem er Brugsen *Italiensk*. Det sker på den måde, at der i de almindelige Brugser kommer et mindre udvalg af nye, italienske varer og de store brugssupermarkeder samt Comus og Kvickly holder *Italiensk Marked* med mange nyheder. Det skal der nemlig god plads til.

● Blandt varerne er foruden de italienske mærker, som Brugsen

har ført i lange tider, mange nyheder, som for eksempel den morsomme løgformede fennikel med en top af dildlignende blade. Den smager svagt af anis og kan både koges og steges og spises rå, skåret i strimler til salat og i tykke skiver til ost. Artiskokker kommer der også og måske (de sidste dage) jordbær og kirsebær.

● *Makaronisortimentet* udvides med den dejlige bændelmakaroni (den kommer forhåbentligvis for at blive), ravioli på dåse (det er fyldt makaroni i tomatsose), og pizza lige til at bage.

● *Italienske oste* kan vi også få, blandt andet den ægte Gorgonzola, Bel Paese og reven parmesanost.

● *Italienske vine* repræsenteres først og fremmest ved den røde Chiantivin i de originale én liter og to liters flasker med bastomslag samt den mousserende *Asti Spumante*.

Italiensk chokolade præsenteres med den berømte *Mon Chéri* med fyld af kirsebær eller hakede nødder.

Dette er kun et lille udpluk af de herligheder vi kan vente os, når Brugsen, Brugsens supermarkeder og magasiner lukker op for Italiens mange fine produkter.

Kig i Brugsen efter dem og gå en tur på Det italienske marked.

Fennikel

Fisk er g-o-d-t

Frysediskens fiskeafdeling er det faktisk spændende at gå på jagt i. Udvalget er stort og med fisk „på anden måde“ end man er vant til. Og så er Danefrost fisk ubegribeligt billig, når man tænker på, at arbejdstid til rensning og tilberedning indgår i prisen, at alt kan spises og der bliver ikke en splint til missekatten, at benene er væk, så vor mor slipper for at pille fisk til hele familien. Alt hvad man skal gøre, er at lukke pakken op og lade den lækre fisk glide ned i gryden, på panden eller i det ildfaste fad.

Om de her nævnte priser holder 100 pct. den dag Samvirke udkommer tør vi ikke helt love. Det afhænger af lønforhandlinger, vejrforhold, tilførsler, eksport etc., etc.

Kig på oversigten og prøv de mange muligheder.

Der er alle oplysninger og inspirerende opskrifter på emballagen.

TORSK

Torskestykker	450 g	kr. 4,60
Torskestykker	225 g	kr. 2,70
Enkelt frosne panerede torskefileter	500 g	kr. 4,95
Enkelt frosne torskefileter	500 g	kr. 4,95
Fisk-o-letter	450 g	kr. 4,65
Minutfisk (panerede, forstegte)	280 g	kr. 3,25
Kabliau	750 g	kr. 6,90

REJER

Rejer, pose	100 g	kr. 4,15
Salatrejer, pose	100 g	kr. 3,40

RØDSPÆTTER

Rødspættefileter	300 g	kr. 3,75
Rødspættefileter	454 g	kr. 4,65
Frispætter (to rødspætter u/ben, panerede)	240 g	kr. 3,90
Enkelt frosne flåede rødspætter i pose	1000 g	kr. 7,85

SILD

Sildefileter	375 g	kr. 3,75
Marinerede sildefileter	225 g	kr. 4,10
Ørreder pr. stk.	200 g	kr. 3,00

Hud og cremer

POP seriens hudcremer holdt sit indtog i Brugsen for et par år siden i fire hvide krukke med store rosa prikker. Indholdet er en dagcreme, en natcreme, en fugtighedscreme og en sportscreme i høj kvalitet, meget fint og diskret parfumeret. Jeg måtte prøve dagcremen og resultatet er, at den er bleven min yndlingscreme. Den passer min hud, min lugtesans og min pengepung. Prisen for cremerne er 4,95 kr. for 150 ml, og det er særdeles billigt, kvaliteten taget i betragtning.

Er der nævneværdig forskel på POP-seriens fire cremer spurgte Forbruger-nyt cand. pharm. Lægård, som står for Viby-fabrikkerens kosmetiske afdeling.

Naturligvis er der forskel, var det let indignerende svar. Er menneskers hud ikke forskellig? Skal fedtet hud have samme creme som tør? Fugtig, normal hud den samme som den hud, der ikke regulerer sin fugtighed under de forskellige påvirk-

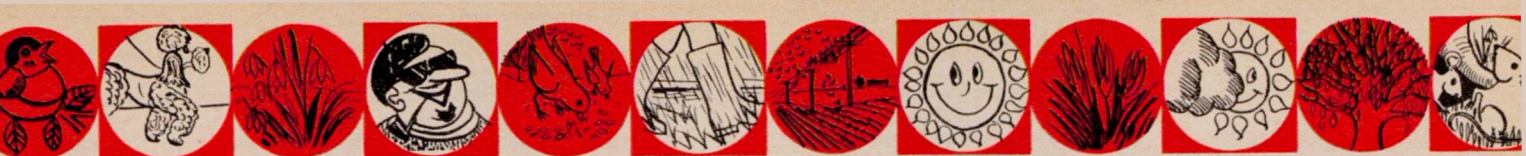
ninger huden udsættes for? Nej, hver type hud må have sin type creme.

● Til mennesker der har en normal, tilpas fugtig hud passer dagcremen godt. Den tørrer hurtigt ind og efterlader en let beskyttelse mod udtørring.

● Fugtighedscremen er noget federe end dagcremen og derfor fortrinlig for dem, hvis hud bliver tør blot den udsættes for centralopvarmede rums tørre luft.

Sportscremen er beregnet for såvel kvinder som mænd som færdes længe ude i sol og blæst. Når de gnider sig godt ind i sportscreme, tørres huden ikke ud, men forbliver blød og smidig.

● Den allerbedste fugtighedscreme er Camferine, mener cand. pharm. Lægård. Den kan desværre ikke sælges i krukke, men kun i tuber – for at undgå, at cremens flygtige stoffer fordampes. Den dufter frisk af kamfer, og selv om kamferlugten forsvinder næsten øjeblikkelig er der mange, der af den grund ikke sy-

Gør noget ved sagen

* Et lille stykke rugbrød i posen men stenhård Farin forvandler denne på et par timer til sin normale behagelige fugtige tilstand. Måske har jeg rådet fra Forbruger-Nyt, men jeg ved at mange ikke kender det. De hamrer på sukkerklumpen eller forsøger at rive sukkeret for til sidst at opgive kampen og forsage Farin for tid og evighed. Hvorfor står rugbrødsrådet ikke på farinposen? Kan Forbruger-Nyt ikke gøre noget ved sagen til gavn og glæde for forbrugerne. Venlig hilsen, M. Berich, Jersie, Ll. Skensved 4623.

‡ Det er flovt, at Forbruger-Nyt ikke selv har fundet på at foreslå De danske Sukkerfabrikker denne nemme løsning på et lille, men dagligt tilbagevendende problem, skal man tro de mange læserbrevne Forbruger-Nyt året igennem får om hård Farin.

Rugbrødsrådet er sikkert lige så gammelt som farinen, og i årevis er det bragt af dagblade, ugeblade og Samvirke i tykmælks-sæsonen. Men der er mange, der ikke ser det eller glemmer det, og nye madkunstnere kommer til hver dag. Forbruger-Nyt vil derfor sende fru Berichs ønske til De danske Sukkerfabrikker og varmt anbefale, at der på de meget stilfulde og solide farinposer kommer til at stå noget i retning af: Farin kan ved lang tids eller meget tør opbevaring blive hårdt. Læg et lille stykke rugbrød eller en skive rå kartoffel øverst i posen. Få timer efter er farinen blød igen.

Vi håber ønsket modtages med kyshånd, og vi sender fru Berich 50 kr. præmien for at have vakt os til dåd.

nes den egner sig som en kosmetisk hud-creme. Men det gør den, og desuden er dens lægende virkning på revner og sår i huden formidabel.

Camferinetuben burde findes i alle hjem ikke mindst nu, hvor huden har været gennem vinterens barske vejr og nu skal tage imod forårets stærke sol og luft.

Camferine til hænderne, Camferine til at massere trætte fødder og ben med. Camferine mod myggestik, Camferine mod solskoldethed, Camferine mod eksem. Det er vore læseseres erfaringer vi gengiver her. Vi tør ikke love at alle råd er lige gode, men vi tør love, at Camferine er god mod huden.

Hvad der er grunden til Camferinens lægende og lindrende virkninger, har hverken vor cand. pharm. eller de læger, der er spurgt til råds, kunnet finde ud af. Kamferen har selvfølgelig en vis betydning, men det kan ikke være den alene der gør det.

Let forårsrengøringen

Forårsrengøringen er ikke mere det mareridt den engang var. Heldigvis. Hjemmene er mindre, lettere at holde og rengøringsmidlerne er bedre.

Hvad enten rengøringen foretages på gammeldags maner i et stræk til skræk for alle, undertagen dem, der er midt i den, eller den foregår i langsommere tempo, skal en enkelt pædagogisk pegefinger løftes med ordene: Sørg for at have de rigtige redskaber, og at de er i orden, sørg for at have de nødvendige rengøringsmidler i hus.

UD med slidte børster, dårlige klude og defekte hjælpemidler.

IND med gode børster, gode klude og de rigtige rengøringsmidler.

Brugsen har det hele i ordentlige kvaliteter og til rimelige priser.

Hvormange slags rengøringsmidler, der er nødvendige afhænger af hjemmets materialer, møbler, tæpper, nips m. m. Her skal blot gøres opmærksom på nogle af dem, der er uundværlige, og som kan bruges til mange ting.

● NU-RENS er, som navnet siger, et universal-rengøringsmiddel, fremstillet af FDBs Vibyfabrikker. Det bruges i forskellige fortyndinger (se flaskens brugsanvisning til rengøring af alle slags gulve, der tåler vand, til træværk, vinduer og vægge, malet med syntetiske farver (plastmaling), til vinduer, spejle og glas, til badekar, kummer, persienner med mere.

● UNIVERSAL KALKSTENS-FJERNER kan der være brug for, hvis der er kalkaflejringer på de forchromede haner. Kalkstensfjerner tager sig også af rust i kar og kummer, men må ikke bruges i emaljerede badekar.

● UNIVERS MØBELPOLER-MIDDEL med silicone er glimrende til polerede eller lakerede møbler og træværk. Puds også forchromede haner efter i møbelpolermidlet, det beskytter til en vis grad mod nye kalkaflejringer. Teakolie er ikke alene god til teaktræ, men også til møbler og træ af eg, elm og bøg behandlet som teaktræ. Til bonede egetræs-møbler er fast bonevoks fint.

● UNIVERS SELVBLANKENDE BONEVOKS er et af de nyere gulvmidler, som kan bruges til alle slags gulve, dog ikke de ubehandlede. Det er skridsikert og skal smøres i et tyndt lag ud over gulvet og tørre et øjeblik. Selvblankende bonevoks gør gulvet lettere at holde,

med kost eller støvsuger eller aftørres med en hårdt opvredet klud. Klink-, flise- og stengulve bliver også meget smukke behandlet med selvblankende bonevoks.

● Til slut mindes om, at over halvdelen af arbejdspladsernes ulykker sker i hjemmene. De kan skyldes defekte ledninger, løse tæpper, vakkelvorne trappestiger, defekte trapper osv.

Se støvsugerens ledninger, slange og kntakter efter. Måske har den aftjent sin værnepligt og sugeeffekten er så

lille, at den tid der bruges på støvsugning er delvis spildt. Brugsen har brochurer om Nilfisk med alle oplysninger. Nilfisk fik en af de fineste bedømmelser af husholdningsrådet, da det for et par år siden undersøgte støvsugere.

● En god trappestige med tilpas brede trin fås også i Brugsen med to eller tre trin og en bred platform. Den billigste model har malet metalstel og mahognitrin, den dyrere er forchromet og med plastbelagte trin. Begge typer er lette at transportere og sammenklappelige.

Held og lykke med rengøringen.

som

a

b

c

d

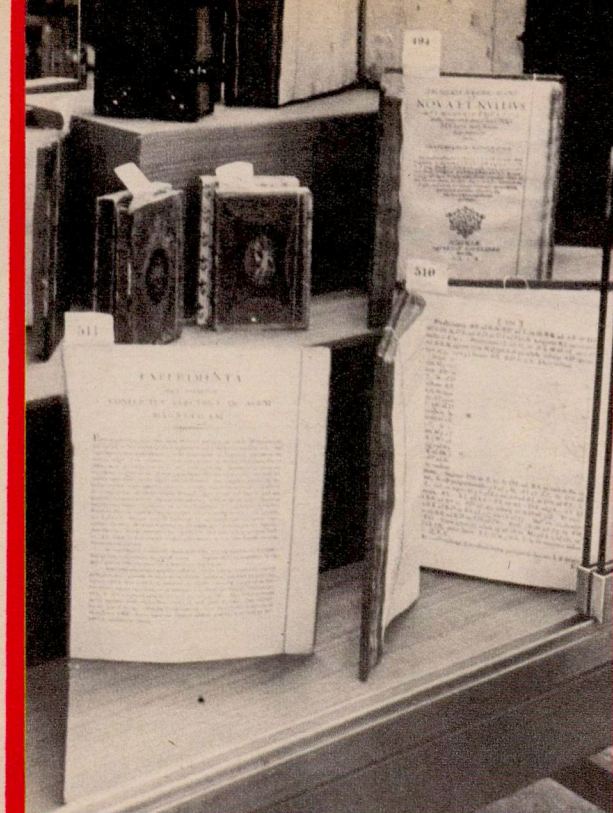
Ovenstående farveglade indtryk af sommerens modeller har Samvirke udvalgt i HBs Comus, i Magasin Anva og i Kvickly, Helsingør. Solbriller, stråhatte og bljouteri er fra Comus.

a: Fritidsstøj fra Comus. Slacks'ene er af helanca-rayon med moderne vilde foruden, sribet elastikbælte. Str. 36-44, 59,50. Fås også i marine. T-shirt, 100 pct. bomuld, er fra Comus' herreafdeling, 12,85. Fås også i marine eller rød med hvid kant i begge tilfælde. Jakken er af laknylon og har frottéfoer. Str. 36-42, 98,00. Fås også i hvid. - b: Engelsk komplet fra Magasin Anva. Str. 36-42, 198,00. - c: Til drivedage i solen passer denne frottékjole fra Magasin Anva. Kjolen er i str. 36-46, altså helt op i de „store“ størrelser, koster 108,00. Hatten koster 38,00. - d: En yndig sommerkjole af rayon i ganske enkel form med blindebælte. Str. 36-46. Prisen - tro det eller lad vær' - 24,85 hos Comus. Fås også grøntblomet.

mer. tøj

e: En rigtig dragt til sommeraftener, der ikke er for varme. Magasin Anva har den i forskellige tern-sammensætninger med håndhæklede kanter. Str. 36-44, 368,00 -f: Jerseykjole fra Kvickly i Helsingør, str. 36-44, 58,00. Fås også rød. - g: En romantisk blå kjole med prikker til dans en sommeraften fra HBs Comus. Den hvide flæse i den smarte halsudskæring er 100 pct. bomuld. Str. 34-44, 98,00 - h: Dejlig gul solskinsfarve fra Kvickly i Helsingør. Terylenenederdel, str. 36-44, 64,00 (fås også hvid eller rød), blusen er let og silkeagtig, str. 38-44, 33,50. Fås også rosa med brun og hvid med sort. - i: En let og fin kjole til sommerfester, fra Magasin Anva. Terylene-georgette, str. 36-44, 278,00. Fås også sort-hvid. - k: Badetøj kommer man ikke uden om. Den mønstrede badedragt i antron-crepe er fra HBs Comus, str. 38-42, 54,85. Fås tilsvarende i blåt. Badekåben af 100 pct. bomuldsfrotté er moderne kort og har hætte. Str. 38-44, 49,85. Fås også lyseblå og grøn.

◀ 6250 kroner pr. side betalles der på en bogauktion i København for H. C. Ørstedes redegørelse (på latin) om elektromagnetismen. Den ses nederst til venstre som nr. 511. Nr. 494 er Tycho Brahes beskrivelse af sit første stjernefund, betalt med 71.000 kroner. Nedenunder (nr. 510) en bog om den engelske fysiker Newtons naturvidenskabelige studier, på auktion betalt med 35.000 kroner.

selv om man har penge nok, skal der stor interesse og ihærdighed til.

– De danske samlere skal være vågne og kende deres besøgstid, mens der endnu er noget at hente, siger en kendt antikvarboghandler.

★ Det sidste forhold, som har bevirket de store prisstigninger, er den „naturlige“ afgang af gamle bøger. Der bliver hvert år ødelagt tusinder af bøger ved brande og vandskader, og krige koster millioner af bind. Tyskland, bogtrykkerkunstens hjemland, lå således efter sidste krig hen som en hvid plet på kortet med hensyn til antikvariske bøger. Tyske bibliote-

ker og samlere har da også i de senere år købt meget kraftigt op i Danmark.

På længere sigt må man også imødesee, at antallet af antikvariske bøger mindskes, fordi man ikke fremstiller bøgerne så solidt som tidligere. Det skyldes, at det moderne træholdige papir ikke er nær så holdbart som tidligere tiders papir fremstillet af klude. Kludepapir kan holde i det uendelige, hvis det opbevares rigtigt.

Århundredgamle og dog værdiløse

Den første bog blev trykt i Danmark i 1482, og uanset indholdet har bøgerne antikvarisk værdi, hvis de stammer fra før 1550 – de såkaldte „vuggetryk“. En antikvarisk bog defineres i øvrigt af fagfolk som værende „et værk, hvis ydre eller indre kvaliteter giver det blivende værdi“.

En meget gammel bog *behøver* således ikke at være noget videre værd. Det afhænger fuldstændig af, hvad det er for en bog. En bibel er ikke særlig kostbar, hvis den stammer fra efter 1600-tallet, mens en bog fra 1890'erne om biler i højeste grad er antikvarisk.

– Folk kommer tit med en gammel bibel og bliver slemt skuffede, når de får at vide, den ikke er ret meget værd. Det er en udbredt misforståelse at tro, bøger er kostbare, blot fordi de er gamle, siger næstformanden i Den danske Antikvarboghandlerforening, direktør Ole Dam, Boghallens Antikvariat i København. Lige så forkert er det at tro, vi her i antikvarierne gør store „kup“. Det er uhyre sjældent, folk ejer en kostbar bog uden at være klar over det. Historien om den fattige, gamle kone, der kommer ind og pakker førsteudgaven af H. C. Andersens eventyr (10.000 kr.) ud af en gammel avis, er og bliver en skrøne...

Gamle, værdifulde antikvariske bøger, der i årene omkring sidste krig kostede 300-400 kroner, sælges nu rask væk for en halv snes tusinde. Rent generelt anslås det, at priserne de sidste 20 år er blevet 10-20 gange så store.

I mange år var markedet ellers nærmest oversvømmet. Bl.a. kom et betydeligt antal af de gamle herregårdsbiblioteker under auktionarius' hammer på grund af landbrugskriserne. Men nu er der som følge af fornyet interesse og store udenlandske opkøb af antikvariske bøger ikke længere den bogrigelighed som tidligere. Grundene hertil er flere:

★ Der bliver hele tiden verden over oprettet nye, store universiteter og andre læreanstalter, som ofrer millionbeløb på at opbygge en bogsamling. Ved de internationalt kendte bogauktioner i København, der er centrum for handelen med værdifulde antikvariske bøger i Norden, møder de store udenlandske opkøbere derfor stadig op og sikrer sig alle „topskuddene“.

De store, danske, offentlige samlinger tager også deres del af kagen, selv om det er svært at hamle op med udlændingene, der ofte har næsten ubegrænset kapital at købe ind for. Mange værdifulde bøger er således endt i det relativt nye statsbibliotek i Århus (700.000 bind), og nu står man foran at skulle bygge et lignende nyt bibliotek

op i forbindelse med Odense universitetet. Så noget bliver trods alt inden for landets grænser.

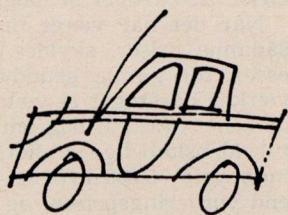
★ Den almindelige samlerinteresse blandt folk er også steget enormt de senere år. Det skyldes givetvis den øgede velstand og den opblomstrende interesse for gamle ting i det hele taget – antikvitethandlerne har jo også kronede dage.

Men det har aldrig tidligere været så svært at skabe en privat bogsamling af antikvarisk værdi som i dag. Ikke blot er de gamle bøger rasende dyre, men

GAMLE BØGER snart en mangelvare

Voksende interesse for antikvariske bøger og dalende udbud har presset priserne på sjældenheder op i astronomiske højder, men også for samlere på et mere beskedent plan gælder, at de skal være vågne og kende deres besøgstid godt, mens der endnu er noget at hente.

moderne forsikring til de rigtige priser

Bilforsikring
- særrabat efter 2 år

91⁰⁰

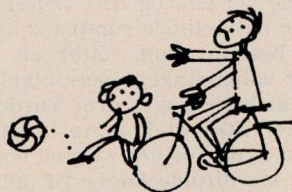
Forsikringen for personvogne under 800 kg egenvægt koster fra 91 kr. til 128 kr. i kvartalet – alt efter hvor De bor.

Præmien omfatter både ansvar og kasko og er baseret på 250 kr. selvrisiko på kasko alene. Ingen selvrisiko for ansvarsskader i MLU!

Dette tilbud om særrabat står åbent for Dem, blot De har kørt 2 år uden at belaste Deres kaskoforsikring – ansvarsskader tæller ikke med.

Efter kørsel med særrabat i 3 år gives automatisk yderligere præmienedsættelse – ekstra særrabat.

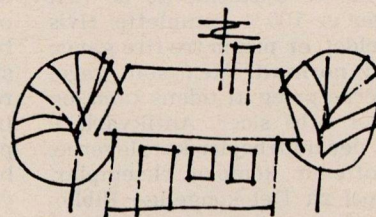
- en fordel for Dem

Husstandsforsikring
ansvar og indbo

57⁰⁰

For denne årspræmie dækker MLUs husstandsforsikring brand-, tyveri- og vandskade på Deres indbo til en værdi af 40.000 kr. plus ansvarsforsikring for hele husstanden med indtil 450.000 kr. for skade på personer og indtil 100.000 kr. for skade på ting.

Villaforsikring med
insekt- og svampeskade

99⁰⁰

i årspræmie for MLUs nye villa-forsikring, der sammen med bygningsbrandforsikringen dækker så at sige enhver skade på Deres hus (også garage og udhus) samt hus- og grundejeransvaret.

Denne pris (eller 66 kr. uden insekt- og svampeskade) gælder etplanshuse indtil 151 m² bebygget areal eller indtil 91 m² i anden hustype. Garage og udhus tæller ikke med ved præmieberegningen.

1-årige forsikringer

PERLE*HUMØR

PERLE I PIBEN GI'R | KR:4,85
PERLE*HUMØR | BLENDED

6.250 kr. pr. side

De fleste købes op gennem den kendte auktionsleder *Arne Bruun Rasmussen*, der som regel holder én stor årlig bogauktion. Her har man også solgt den hidtil dyreste bog på det danske marked. Det var *Tycho Brahes* beskrivelse af sit første stjernefund, udgivet i 1573. Den lille bog på i alt 54 blade blev solgt til Yale-universitetet i USA for 71.000 kroner – det dobbelte af vurderingsprisen. Den kendte danske opfinder *H. C. Ørsted* har dog opnået at få 6.250 kroner pr. side. Hans afhandling om opdagelsen af elektromagnetismen, udgivet 1820, fyldte fire sider og indbragte 25.000 kroner. Et brev fra Ørsted til skorstensfejrmester *Stuckenberg* i Helsingør (1847), der spurgte om råd angående forsøg med magnetnålen, gik samtidig for 1000 kroner.

Ovennævnte eksempler er hentet fra den hidtil største danske bogauktion, Ekman-auktionen i 1965, hvor der blev solgt bøger for næsten en million kroner. Der var 1900 numre i kataloget, hvilket giver en gennemsnitspris på cirka 5250 kroner pr. bog.

Når det har været muligt at opnå sådanne priser, skyldes det, at interessen for gamle grundvidenskabelige værker har taget et vældigt opsving i de senere år. En bog om *Newtons* naturvidenskabelige studier, udgivet 1687, indbragte 35.000 kroner – 10.000 mere end vurderingsprisen, og samlere lige-

Fotokopierer manglende sider

Modsat har samlere lige så få chancer for at gøre „kup“ i antikvarier eller på auktioner. Bøgerne bliver gået nøje igennem, og ved de store auktioner tager det ofte et helt år blot at lave kataloget. Bøgerne bliver gået igennem side for side og samtidig vurderet.

Det er meget sjældent, at de helt gamle bøger er 100 % komplette. Hvis det er tilfældet, er prisen tre-fire gange højere end normalt. Men som regel bærer bøgerne præg af tidens tand, og der mangler ofte sider. Antikvarboghandlerne, der udarbejder katalogerne, låner så ofte et komplet eksemplar, for eksempel på Det kongelige Biblio-

tek, og fremstiller en fotokopi af den manglende side. Den anbringes så behændigt i det ufuldkomne eksemplar, at der ofte skal fagfolk til for at gennemskue reparationen. Men naturligvis gør den hæderlige sælger opmærksom på „forbedringen“.

De færdige kataloger sendes i god tid før auktionen ud til interesserede over hele verden, og ofte rejser opkøbere den halve klode rundt for at sikre sig en bestemt bog. Efter en sådan rejse er udlændingene selvfølgelig villige til at byde noget over vurderingsprisen for ikke at komme tomhændet hjem. Bl. a. derfor går så godt som alle virkelige værdifulde bøger til udlandet.

-og så kan man smage den gode tobak i Cecil...!

-derfor er der bedre træk i Cecil...!

Cecil er altid ensartet rullet...!

En lille pause... en hyggelig sludder... ild på en Cecil: den er altid perfekt rullet af fyldige, mættende blended-tobakker...

...så er der tid til en Cecil

SKANDINAVISKE TOBAKSOMKØRNING

frem slås om de værker, hvori videnskabsmænd første gang beskriver deres opdagelser.

En anden af de ting, der er i vinden for tiden, er topografisk litteratur, beskrivelser af forskellige egne. *Hans Egedes* første beskrivelser af Grønland fra 1738 er således oppe i cirka 3000 kroner, mens *Det Danske Atlas* fra 1783 koster cirka 9000 kroner. Her er topprisen et hollandsk atlas med tekst og kort i fem bind fra 1640'erne - 65.000 kroner.

Den genre, som senest er blevet moderne, er gamle tidsskrifter. Omkring 1827 udgav *Steen Steensen Blicher* i Randers et tidsskrift ved navn „Nordlyset“. I 12 små bind koster det nu 10.000 kroner, mens *Meyer Goldschmidt's* satiriske blad *Corsaren* (1840-48) koster godt 3000 kroner.

Med sådanne priser er det selvsagt ikke let for almindelige mennesker at gøre sig gældende ved de store bogauktioner. De må ty til antikvariaternes mere prisbillige muligheder.

Det er især tre slags boginteresserede, der går på jagt i antikvariaterne:

1. den almindelige læser,
2. videnskabsmanden,
3. samleren.

De store udenlandske opkøbere holder sig overvejende til bogauktionerne.

Den almindelige læser vælger at gøre sine indkøb i et antikvariat, fordi han her kan købe sin lektüre cirka 30 procent billigere end hos boghandleren. Videnskabsmanden søger ofte så specielle ting, at de kun kan findes intakvarisk, mens samleren er på evig jagt efter udgæede oplag.

Forveksles med pornokioskerne

- Og så er der dem, der tror, at vi handler med porno, siger Ole Dam fra Den danske Antikvarboghandlerforening noget utilfreds. Pornoforhandlerne kalder sig jo antikvariater, og det har vi kæmpet hårdt imod.

Det er ekstra utilfredsstillende, fordi de danske antikvariater har verdensry. Standarden er højere end i udlandet, og den danske fagorganisation er en af de ældste i Europa.

Antikvarbogladerne har dog tilsyneladende ikke lidt skade ved at blive forvekslet med pornoindustriens supermarkeder. Man har de sidste år kunnet konstatere en øget interesse for de almindelige antikvariske bøger.

- Omsætningen ville dog helt sikkert stige med raket fart, hvis folk lærte at respektere de gamle bøger noget mere, lyder det enstemmigt fra flere antikvarboghandlere. Folk betragter ikke gamle bøger på samme måde som gamle møbler eller andre antikviteter. Det skyldes helt sikkert, at gamle bøger er ret uanselige og simpelt hen ikke dur som statussymbol. Og dog bør man respektere dem som ethvert andet stykke kunstindustri. En værdifuld bog med et smukt, gammelt bind er virkelig kunst...

HAVEBRUGSINFORMATION

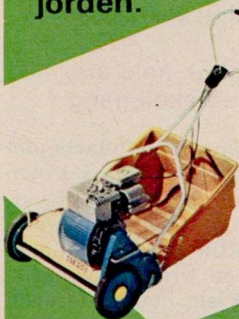
GÅ GLAD I GANG!

MED

GINGE

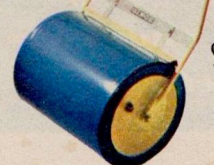
Med GINGE havebrugsartikler bliver plænen havens dejligste sted og pasningen et sjovt job, som De går glad i gang med. GINGE havebrugsartikler anbefales over hele jorden.

Til den helt store plæne:
GINGE M 80 - 21". Motoriseret cylinderklipper, slidstærk, robust, manøvreedygtig - siger fagfolk. 2 HK Briggs & Stratton motor. Og selvrensende længderiller i gummiringene, som på alle GINGE plæneklippere. Radio- og TV støjdæmpet.

Tæm slangen med GINGE. Slangevoglen har vandgennemløb, så De aldrig skal rulle mere slange ud, end De har brug for. Og aldrig besværet med at rulle den sammen igen.

Tromle skal der till Den planerer plænen - efter vinterens dvale, eler når plænen anlægges. Den holder plænen i fin form sommeren igennem. GINGE Havetromle er letløbende selv med 80 kg vand eller 120 kg sand.

Den enkle letvægtsklipper:
GINGE Prisma findes i 12" og 16" klippebrede. Begge udførelser i samme høje kvalit - GINGE's nemlig!

Den avancerede letvægtsklipper: GINGE Futura - 16". Vejer kun 9,3 kg. Det moderne skaft passer til mennesker af alle højder. 5 knive og 6 klippehøjder. Underkniv og klippehøjde indstilles uden brug af værktøj.

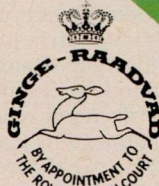

Opsaml græsset. mens De slår. GINGE Græsfanger sparer megen tid og mange rygbojninger. Udført i slagfast kunststof. Let, rummelig og selvbærende. Bundens tværribber forhindrer græsset i at glide ud.

Hele familien vil slå plæne GINGE M 81 - 18". Selv-kørende, motoriseret cylinderklipper. Briggs & Stratton 4-takts motor. Tekniske finesser letter kørslen. Radio og TV støjdæmpet.

Sprøjt selv! GINGE Højtryksspandesprøjt har De brug for til både plæne, bede og frugttræer. Arbejdstryk ca. 15 atm. Messingudførelse og særdeles effektiv mekanik.

BEDRE CHANCER for hjælpe- skolens elever

**Vellykket jysk forsøg
med kombination af
erhvervspraktik og
skolegang, som skal
„indsluse“ svagere
begavede unge i er-
hvervslivet.**

Ethvert handicap, hvad enten det er fysisk eller åndeligt, kan naturligvis skabe store vanskeligheder for en ung mand eller pige, der skal til at vælge erhverv. Men dersom handicappet er af intelligensmæssig karakter, står man over for ganske særlige problemer, når springet fra skolebænken til erhvervslivet skal tages. Derfor må man også bringe særlige midler i anvendelse.

Det er baggrunden for et forsøg med udvidet erhvervspraktik, som for et års tid siden blev startet på *Vejen Byskole*. Den er hjælpeskole og har cirka 140 elever, som kommer fra ti kommuner. Første del af forsøget er færdigt, men man går videre på grundlag af det helt positive indtryk, de hidtidige erfaringer har gjort på amtets og kommunens skolemyndigheder.

– Mange forældre tror traditionelt, at det eneste rigtige for unge er at få et mesterlæreforhold, en lærlingeplads, siger skolens leder, skoleinspektør *J. O. Madsen*. Og sådan en har vore elever stort set ikke mulighed for at få. Der er meget skolearbejde forbundet med en lærlinguddannelse af i dag, og det kan de ikke klare.

Af de otte elever, som fuldførte 10. klasse sidste år, fik kun én lærlingeplads, de syv andre fik arbejde som specialarbejdere.

Jeg tror imidlertid, siger *J. O. Madsen*, at den udvikling, der sker i retning af flere og flere servicefunktioner, er gavnlig for vore elever. Der er adskillige pladser, som de kan fylde ud, og som de vil blive lykkelige i – og hvor deres handicap ikke vil komme dem til skade. Det må dog også være bedre at blive en dygtig specialarbejder end eventuelt en dårlig håndværker, som ingen har brug for. Det kan de fleste forældre godt indse.

Erhvervspraktik hele året – samtidig med skolegang

Det system, man har udarbejdet for 9.-10. klasseeleverne i *Vejen Byskole*, tager sigte på, at eleverne i 9. klasse sendes seks uger i erhvervspraktik og i 10. klasse udsendes i en erhvervspraktik, der strækker sig over hele året. Det skal opfattes som en indslusning i erhvervslivet. I praktiktiden kommer eleverne hver dag i skole til en undervisning i dansk, regning og orientering, hvor eleverne også dag for dag fortæller om oplevelser, indtryk og eventuelle vanskeligheder i praktikarbejdet.

Blandt de erhvervsdrivende i *Vejen* har der været stor interesse og imødekommenhed over for byskolens forsøg, og skoleinspektør *J. O. Madsen*, der også er skolens kurator, har derfor mange muligheder for at imødekomme elevernes ønsker med hensyn til erhvervsvalg. I hvert enkelt tilfælde er der samråd mellem skole, erhvervsdrivende, elev og forældre, og man sigter mod, at eleverne, der lønnes af den erhvervsdrivende i praktiktiden, skal have samme løn som førsteårslærlinge.

Alle på nær en af drengene blev i samme plads under erhvervspraktikken i 10. klasse. Den ene afbrød, fordi han gerne ville prøve kræfter med et andet arbejde, selv om hans arbejdsgiver var meget tilfreds med ham og tilbød at fordoble hans løn. Da drengen ved skoleårets afslutning skulle finde arbejde, kom samme arbejdsgiver tilbage og tilbød nu at doble lønnen endnu en gang, hvis drengen ville tage arbejde hos ham igen. Han havde aldrig været så tilfreds med en ny medarbejder som denne dreng. Men drengen sagde

nej tak. Og så fik han et job hos en entreprenør, et job, der gav ham 700 kr. om ugen ved akkordarbejde. Den præstation vidner ikke om utaknemmelighed, men om at drengen er en god arbejdsindsats voksen.

Standset af loven

Det, der præger en meget stor del af de svagtbegavede, er, fortæller *J. O. Madsen*, at de tager deres arbejde så alvorligt. De er gode på arbejdspladsen.

En pige i 9. klasse havde været i praktik i en butik i seks uger, og inden hun skulle rejse fra pladsen, forhørte hun sig om en læreplads i forretningen. Hele personalet gik i forbøn for hende, men det kunne ikke nytte. Vi ved, fortæller *J. O. Madsen*, at hun ikke kunne klare en handelskole. Hendes chef erklærede, at han aldrig havde haft en så omhyggelig og påpasselig erhvervspraktikant, med iver og interesse for arbejdet, akkurat og præcis i løsningen af sine opgaver, meget lykkelig ved at gøre fyldest. Alligevel står denne pige såvel som mange af hendes kammerater i den situation, at hun ikke kan hjælpes til det arbejde, hun ønskede – som forholdene er nu.

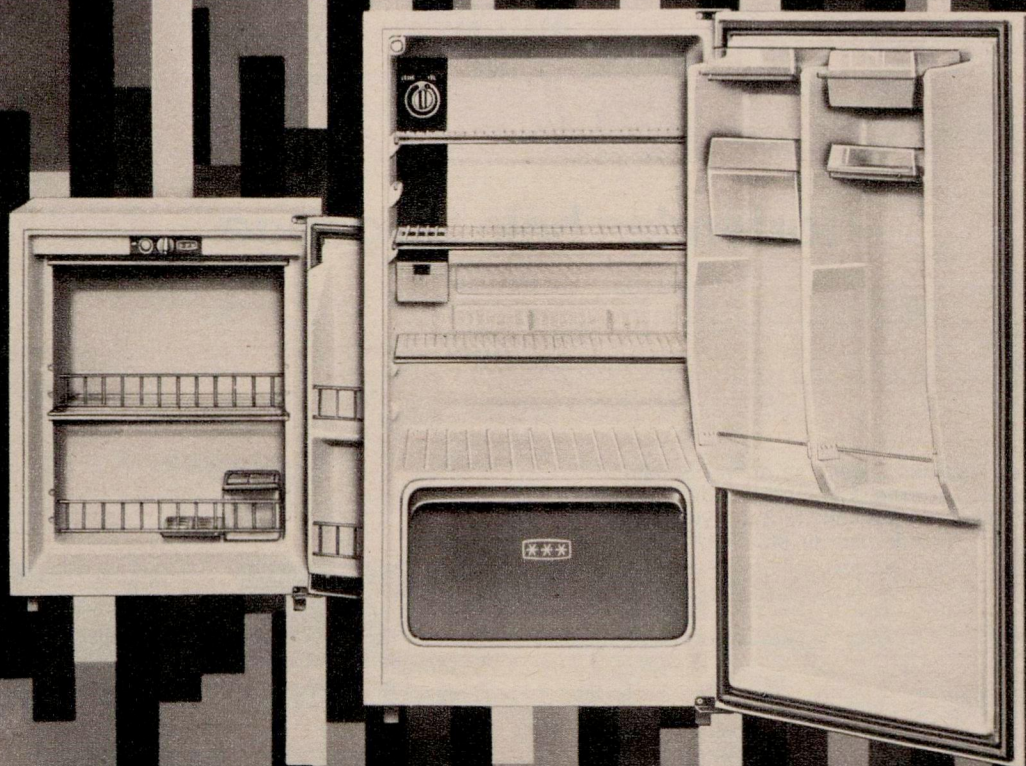
Med den nuværende lovgivning kan man ikke hjælpe dem, siger *J. O. Madsen*, og derfor er mulighederne for deres deltagelse i erhvervslivet begrænsede, selv om de let kan gøre fyldest med hensyn til kravene om manuel kunnen. Udviklingen af servicefagene kan dog muligvis medføre en omlægning af uddannelsen i visse job i de store supermarkeder og lignende steder, så man lægger større vægt på det manuelle end på uddannelse på skolebænk – selv om det nok vil møde modstand fra nogle sider.

Hvad man end gør, pointerer *J. O. Madsen*, så må det ikke blive til, at den unge fra hjælpeskolen bliver billig arbejdskraft. Vore unge gør en indsats på deres område, og den indsats er lige så meget værd som andres. Deres egnetthed er nok begrænset til visse opgaver og funktioner, men der, hvor de kan gøre fyldest, skal de lønnes normalt.

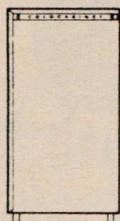
Landsomfattende støtte-organisation?

Problemet er ikke så ganske let, og de private forsøg på at få en ændring af lovgivningen taget op til overvejelse har

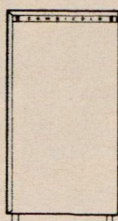
Døren står åben for GRAM MULTI-LINE

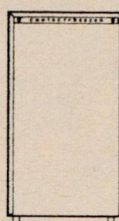
3 skabstyper hver i
2 praktiske størrelser

K 210

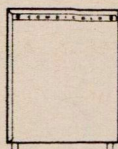
KF 190

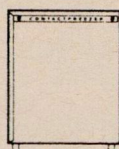
FS 145

K 125

KF 110

FS 80

GRAM MULTI-LINE

- førende i design, teknik og nytteværdi

Med Gram Multi-Line køle- og fryseskabe, kan De selv bestemme sammensætningen af Deres ønskeskab - helt efter eget behov for køl og frost.

Multi-Line fremstilles i 3 skabstyper, hver i 2 praktiske størrelser, nemlig: Coldcabinet, som rent køleskab, udstyret med de nyttige Multi-Boxe til opbevaring og servering. Rumindhold 125 ltr. eller 210 ltr. køl (uden frost). Combicold, køle- fryseskab med dybfrostboks, isterningsbeholder, Multi-boxe, og fuldautomatisk afrimning. Rumindhold: 110 ltr. (97 ltr. køl + 13 ltr. frost) eller 190 ltr. (165 ltr. køl + 25 ltr. frost). Contactfreezer, fryseskab, med god oversigt og trådhylder for direkte frysekontakt med varerne. Rumindhold: 80 ltr. eller 145 ltr. frost. Gram forhandleren venter Dem med farvebrochurer, der fortæller alt om Gram Multi-Line skabene. Tilkendt diplom „Danish Design“.

DESIGN

BRØDRENE GRAM A/S 6500 VOJENS

**God ide,
når De skal have
gæster**

**så lidt
til et helt
glas**

KALORIEFATTIG

- fortyndes hele 30 gange.

Skal De f.eks. holde fødselsdagsfest, så servér Sunsip. De kan variere forfriskningerne, for Sunsip findes i appelsin, mandarin, æble og hindbær. De voksne kan nyde Sunsip med god samvittighed, fordi Sunsip er slankesødet.

- fra DDI - Dansk Droge Import A/S, København

været resultatløse. En af de personer, der ivrigst har arbejdet med planerne om at oprette en støtteforening til fordel for svagtbegavede, er fru *Inger Grenness*, Snekkersten.

— Når man ser bort fra de svagtbegavede, der er psykotiske, og de, der ligger under 67 procent intelligenskvotienten, er de svagtbegavede prisgivet en hverdag, hvor de bestandigt løber hovedet mod en mur, hvor de aldrig finder en lykkelig livsform, og hvor de måske ligefrem bliver kriminelle, siger fru Grenness. De svagtbegavede har virkelig behov for en støtte, også ud over det 18. eller det 21.-23. år.

Som jeg har talt med undervisnings-

ministeren om, så skulle man i skolen lægge meget mere vægt på en håndværksmæssig uddannelse for dem, der ikke har den boglige evne, men som er fingerfærdige eller kunstnerisk begavede. De kan i hvert fald op hjælpes til en sund, ganske normal tilværelse. I erhvervslivet findes der efterhånden så mange steder, hvor de svagtbegavede kan gøre sig gældende.

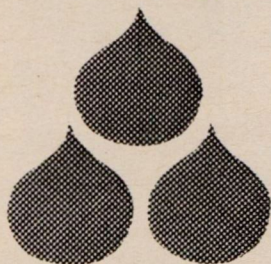
En nødvendig støtte for de svagtbegavede vil også være oprettelsen af ungdomspensioner med forstående forstanderpar, som for eksempel kan sige: *Nu må du hellere skifte skjorte, for i morgen vasker vi.* Og hvor man hjalp med skatteforhold, sygekasse o. s. v.

Antallet af svagtbegavede stiger, siger fru Grenness videre. Rundt regnet udgør de svagtbegavede ti procent af Danmarks befolkning. Der er i hvert fald ti gange så mange svagtbegavede som evnesvage.

Jeg er desværre ofte ude for, at de to grupper af handicap blandes sammen, og det er uheldigt. De evnesvage er nemlig beskyttet. Men der er ingen lov, der er ingen forsorg, og der er ingen ting for de svagtbegavede, selv om det er så stor en gruppe.

Og man skulle da tro, at samfundet ville være bedst tjent med, at de svagtbegavede også fik deres plads i samfundsmaskineriet, ikke? *Kaj Olsen*

- sådan kan De nedsætte benzinforbruget

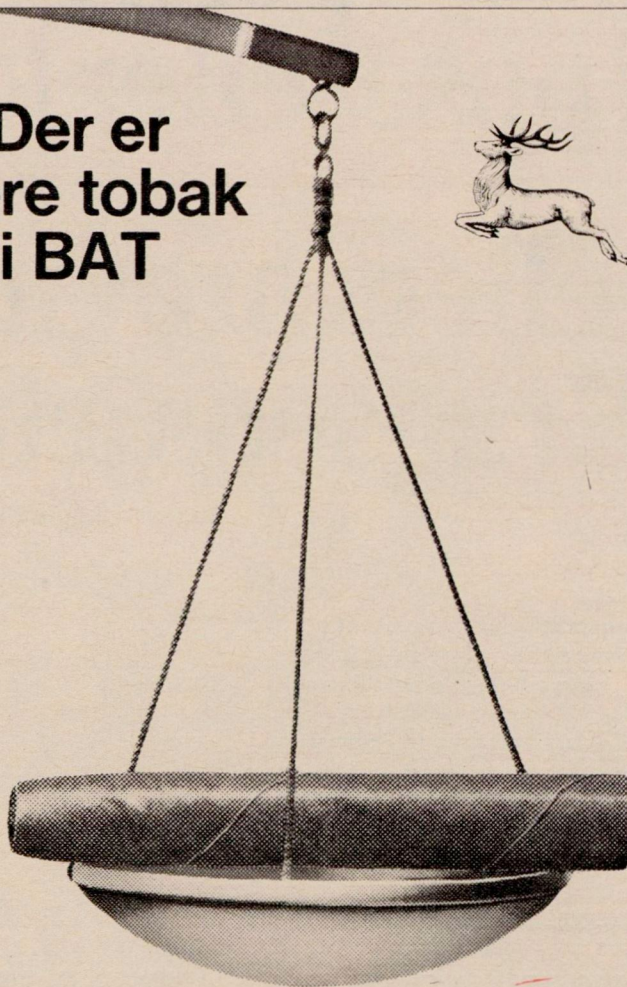
Brug den rigtige benzin

Benzin med højt oktantal kan kun udnyttes effektivt i en højkomprimeret motor. En gængs regel er, at biler med kompressionsforholdene på 8:1 og derunder går lydfrit på normal benzin, mens biler med højere kompressionsforhold kræver super-benzin.

God tur!

Der er mere tobak i BAT

BAT er fuld af virkelig god og udsøgt tobak med en smag så mild og aromatisk. Derfor foretrækkes BAT af rygere, der sætter pris på en mindre og kompakt cerut uden samtidig at måtte give afkald på den store ceruts fulde tobaksnydelse.

Kr. 5,85 for 10 stk.

BAT

CERUT

Samvirke 42. årgang

Chefredaktør: EGGERT NIELSEN, ansvarshavende. Medarbejdere: Bodil M. Begtrup, Kaj Christiansen, Otto Riis, redaktionschef. Redaktionens adresse: Roskildevej 65, 2620 Albertslund, tlf.: 64 88 11, udenbys: (01) 64 88 66. Udgiver: Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger. Tryk: Egmont H. Petersen, Gutenberghus. Samvirke påtager sig intet ansvar for manuskripter, fotografier og tegninger, der uopfordret indsendes.

Kender De en æblemost, der er så go', at De gerne vil købe den i pose-eller kassevis -ellers prøv med Brugsens æblemost!

Brugsens Æblemost fås kun i fikse
»bære-hjem« poser med 6 stk.
— eller i handy plastkasser med 24 stk.
Når De har smagt den
— lifflig, lækende og æblefrisk,
som den er — vil De forstå,
hvorfor det ikke kan betale sig
at sælge den enkeltvis ...!

☆ Brugsens Æblemost fås kun i Brugsen.
Så kvalitetskontrollen er naturligvis i orden ...
Derfor går De godt i byen,
når De går efter Brugsens egne varer.
Der er ikke sparet på kvaliteten
— kun på prisen!

BRUGSEN